

SOSIAALITAITO

SOCIALKOMPETENS

ARKITIETO BITEIKSI

Sosiaalialan tiedonhallinnan kehittämishanke
Länsi- ja Keski-Uudellamaalla

Hannu Hyytinen
Loppuraportti
Sosiaalitaito 2007

SISÄLLYS

JOHDANTO	3
1 SOSIAALIALAN TIEDONHALLINNAN SEUDULLISEN KEHITTÄMISEN TAUSTAA	4
1.1 Kansallinen hanke nosti tiedonhallinnan teeman esille.....	4
1.2 Selvitystyö aloitti hankkeen suunnittelun ja toteutuksen	5
2 ARKITIETO BITEIKSI–HANKKEEN TAVOITTEET JA TYÖSKENTELY	6
2.1 Hankkeen kehittämistyön tavoitteet.....	6
2.2 Organisaatio ja resurssit.....	6
2.2.1 Sosiaalitaito.....	7
2.2.2 Ohjausryhmä.....	7
2.2.3 Hankkeen talous.....	7
2.2.4 Muu resursointi	8
3 KUVAAUS ARKITIETO BITEIKSI–HANKKEEN KAHDESTA TOIMINTAVUODESTA	9
3.1 Hankkeen toiminta-alue	9
3.2 Työskentelymenetelmät.....	9
3.3 Osatavoitekohtainen työskentelyn kuvaus	10
3.3.1 Sosiaalipäivystyksen tiedonhallinnan kehittäminen (osatavoite 1).....	10
3.3.2 Lastensuojelun prosessin ja sen dokumentoinnin kehittäminen (osatavoite 2).....	12
3.3.3 Sosiaalitoimen ja tietohallinnon seudullinen yhteistyö (osatavoite 3)	14
3.4 Muut hanketyötä tukevat toiminnot.....	16
3.4.1 Koulutus.....	16
3.4.2 Tiedotus	16
3.4.3 Arvioinnin toteutus	17
3.4.4 Yhteistyö muiden hankkeiden ja verkostojen kanssa.....	17
3.4.5 Raportointi	18
4 HANKKEEN TAVOITTEIDEN, TYÖSKENTELYN JA TULOKSELLISUUDEN ARVIOINTI	19
4.1 Tiedonhallinnan selvitys antoi hajanaisen kuvan sosiaalitoimen tiedonhallinnasta.....	19
4.2 Tavoitteiden asettaminen tähtäsi konkretiaan	19
4.3 Hankkeen osatavoitteita koskevan työskentelyn arviointi	20
4.3.1 Sosiaalipäivystyksen tiedonhallinnan kehittäminen (osatavoite 1).....	21
4.3.2 Lastensuojelun työskentelyprosessin ja sen dokumentoinnin kehittäminen (osatavoite 2).....	21
4.3.3 Sosiaalitoimen ja tietohallinnon seudullinen yhteistyö (osatavoite 3)	23
4.3.5 Ohjausryhmän työskentelyn arviointi	24
4.4 Asetettujen tavoitteiden saavuttamisen arviointi	25
4.4.1 Sosiaalipäivystyksen tiedonhallinnan kehittäminen (osatavoite 1).....	25
4.4.2 Lastensuojelun prosessin ja sen dokumentoinnin kehittäminen (osatavoite 2).....	26
4.4.3 Sosiaalitoimen ja tietohallinnon seudullinen yhteistyö (osatavoite 3)	28
4.4.5 Kehittämistyön jatkuminen on osa hankkeen saavutuksia.....	29
4.4.5.1 Lastensuojelun moniammatillisen yhteistyön kehittäminen	29
4.4.5.2 Sosiaalialan henkilöstön atk-osaamisen kehittäminen Keski-Uudellamaalla	29
5 LOPUKSI	31
LIITTEET	32

JOHDANTO

Sosiaalialalla on havahduttu viime vuosina tiedontuotannon ja sitä tukevin teknisten järjestelmien puutteisiin. Tietoa palvelutarpeesta ja sen syistä, palvelujen vaikuttavuudesta ja työn tuloksista ei ole helposti ollut saatavilla. Osasy syy tähän on ollut kehittymättömissä sosiaalitoimen asiakastietojärjestelmissä. Ehkä tätä suurempi ongelma on ollut sosiaalialan työn ja sisällön jäsentymättömyys. Yhteneväisten sosiaalityön sisältömäärityksien – ja luokitusten puutteessa sosiaalialan tiedontuotannon kehittäminen on ollut vaikeaa.

Valtakunnallinen sosiaalialan tietoteknologia–hanke sekä alueelliset projektit ovat yhdessä nostaneet esiin ja laittaneet alulle sosiaalialan tiedonhallinnan kehittämistyötä 2000-luvun alkuvuosina. Länsi- ja Keski-Uudenmaan alueella sosiaalialan osaamiskeskus Sosiaalitaito on toiminut aloitteentekijänä tiedonhallinnan kehittämisessä yhdessä kuntien kanssa. Alueella toimi sosiaalialan tiedonhallinnan hanke eli Arkitieto biteiksi –hanke vuosina 2005 -2007, joka kehitti Länsi- ja Keski-Uudenmaan 20 kunnan sosiaalitoimen tiedonhallintaa ja tiedon tuotantoa.

Sosiaalialan tiedonhallinta kattaa laajan kokonaisuuden. Käsitteellä tarkoitetaan työstä tuotettua tietoa ja tietotarpeita, tiedon ja osaamisen johtamista sekä hallinnointia sekä perinteistä tietohallintaa eli teknologiaa ja sen huoltoa. Alueellisen sosiaalialan tiedonhallinnan kehittämisen tavoitteita Länsi – ja Keski-Uudellamaallakin olla hyvin monenlaisia. Arkitieto biteiksi -hankkeessa keskityttiin muutamaa mahdollisimman konkreettiseen teemaan, joiden kohdalla pyrittiin käytännön tuloksiin.

Arkitieto biteiksi–hankkeen (virallisesti *Sosiaalialan tietovarantojen ja tietojärjestelmien kehittäminen Uudellamaalla*–hanke) kahdelle toimintavuodelle asetettiin kolme osatavoitetta: 1) *seudullisen sosiaalipäivystyksen tiedonhallinnan*, 2) *lastensuojelun työprosessin ja dokumentoinnin* sekä 3) *sosiaalitoimen ja tietohallinnon yleisen yhteistyön* kehittäminen. Kehittämistyötä tehtiin valituilla Länsi- ja Keski-Uudenmaan seuduilla yhdessä kuntien sosiaalitoimen ja tietohallinnon henkilöstön ja työyhteisöjen kanssa. Konkreettiset tulokset olivat Arkitieto biteiksi–hankkeessa osoitettavissa tuotettuna materiaalina: selvityksinä, ohjeina ja raportteina. Yhteisen työskentelyn vaikuttavimpia tuloksia olivat parhaimmillaan kuitenkin opittuja uusia työtapoja, tietoa omasta työstä sekä hyödyllisiä verkostoja.

Työn ja käytäntöjen kehittämiseksi ominaisesti moni asia osoittautui hankkeessa haastavammaksi kuin alun perin oletettiin ja muutamat työmuodot jäivät kesken. Sosiaalialan tiedonhallinnan alueellisen ja valtakunnallisen työn ongelmallisuuden vuoksi onkin tärkeää, että alkanutta työtä jatketaan myös Länsi- ja Keski-Uudellamaalla. Osaa hankkeen aloittamasta työstä ollaan jatkamassa eri tahojen toimesta. Käsillä oleva loppuraportti antaa tähän suunniteltuun jatkotyöhön materiaalia. Raportissa on kuvailtu ja arvioitu hankkeen tavoitteen asettelua, työskentelyä ja tuotoksia. Tutustumalla raporttiin saa käsityksen tehdystä kehittämistyöstä, mutta raportissa on pohdittu myös kehittämistyön ja sosiaalialan tiedonhallinnan yleisempiä haasteita.

1 SOSIAALIALAN TIEDONHALLINNAN SEUDULLISEN KEHITTÄMISEN TAUSTAA

1.1 Kansallinen hanke nosti tiedonhallinnan teeman esille

Sosiaali- ja terveydenhuollon tietotekniikan ja tiedonhallinnan kehittämistä on Suomessa tehty valtakunnallisesti aina 1990-luvulta alkaen. Vuosikymmenen lopussa aloitti suuri Makropilotti –hanke (1999-2001), jossa kehitettiin uusia asiakaslähtöisiä tietoteknisiä ratkaisuja. Puhuttiin saumattomasta palveluketjusta, johon tietohallinnonkin olisi taivuttava. Makropilotin johtopäätöksenä oli, että ylisektorinen tiedon siirto ja kasaaminen eivät merkitse palvelun laadun paranemista tai toiminnan laatua ja tehokkuutta, jos samaan aikaan ei tehdä toiminnallisia muutoksia. Yksi perustava tulos oli, että sosiaali- ja terveysalalla tarvitaan tietosisältöjen määrittelyä, jotta tietoa yleensä kannattaa vaihtaa.

Terveydenhuollon puolella aloitti keväällä 2002 Kansallinen terveyshanke, jonka eräänä tavoitteena oli valtakunnallisen sähköisen potilaskertomuksen käyttöönotto. Osaksi tämän kehittämishankkeen esimerkistä sosiaalihuollossa alkoi uusi vaihe tietoteknologian kehittämisessä. Vuonna 2003 alkanut Sosiaalialan kehittämishanke (2003-2007) otti yhdeksi osa-alueeksi sosiaalihuollon tietoteknologian kehittämisen. Perustetussa sosiaalialan tietoteknologia –osahankkeessa painopiste on muun muassa asiakastietojärjestelmien sisällön ja käytettävyyden kehittämisessä. Hankkeessa yhtenäistetään sosiaalihuollon asiakasdokumentaation tietosisältöjä ja –rakenteita.

Sosiaalialan tiedonhallinnan kehittämiseen olivat 2000-luvun alussa havahtuneet valtakunnalliset ja alueelliset toimijat. Tietoyhteiskunta-teema oli lyönyt läpi myös alueellisella tasolla ja yli sektorirajojen. Alueellisesti Uudenmaan liitto oli laatinut vuosille 2003-2006 toimintaansa ohjaavan maakuntaohjelman. Maakuntaohjelmassa eräinä toimintalinjoina olivat hyvinvoiva Uusimaa ja tietoyhteiskunta. Ohjelmassa painotettiin seudullisia hyvinvointipalveluja ja kuntien yhteistyötä ratkaisuna yhä kasvaviin sosiaali- ja terveysmenoihin.

Länsi- ja Keski-Uudenmaan sosiaalialan tiedonhallinnan kehittämishankkeelle oli saatu sysäys usealta eri taholta. Valtakunnallisesti Sosiaalialan kehittämishanke ja sen tietoteknologia –hanke olivat tehneet aiheesta ajankohtaisen. Sosiaalitaidon toiminta-alueella Uudenmaan liiton painotukset, mutta myös sosiaalitoimen kentältä noussut tarve, tekivät ajankohtaiseksi oman alueellisen sosiaalialan tiedonhallinnan kehittämishankkeen perustamisen. Kuntien yhteistyön tiivistyessä oli korostunut hyvinvointistrategisen työskentelyn ja sitä tukevan tiedontuotannon tärkeys. Sosiaalitalo pohjusti kehittämistyötä teettämällä vuonna 2004 esiselvityksen Länsi- ja Keski-Uudenmaan sosiaalitoimen tiedonhallinnasta. Esiselvitys antoi suuntaviivoja laajemmalle tiedonhallinnan kehittämishankkeen suunnittelulle ja paljasti samalla, että alueella on syytä kartoittaa tarkemmin sosiaalitoimen tiedonhallinnan tila sekä kehittämistarpeet.

Uudenmaan maakuntaliiton kehittämisrahalla rahoitetut hankkeet ovat yksi työkalu, joita käytetään maakuntaohjelman lyhyen aikavälin kehittämistavoitteiden saavuttamisessa. Sosiaalitalo Oy päätti hakea Länsi- ja Keski-Uudenmaan sosiaalialan tiedonhallinnan kehittämistä varten tätä rahoitusta. Uudenmaan liiton maakuntahallitus myönsi kokouksessaan 31.1.2005 hankkeelle määräaikaisen kolmelle vuodelle kohdistetun rahoituksen maakunnan kehittämisrahasta (hakemus nro 04083, päätös 350/03.03/2004).

Arkitieto biteiksi –hanke eli sosiaalialan tietovarantojen ja tietojärjestelmien kehittäminen Uudella maalla –hanke aloitti työnsä huhtikuussa 2005, kun Länsi- ja Keski-Uudenmaan kuntien sosiaalitoimen tiedonhallintaa ja sen kehittämistarpeita alettiin selvittää. Petteri Heinon ja Johanna Perkiön laatima raportti valmistui saman vuoden syyskuussa. Käytännön kehittämistyön suunnittelu ja toimeenpano käynnistyi selvityksen valmistuttua. Marraskuussa 2005 projektipäällikön aloittaessa tehtävässään ensimmäisenä työnä oli tarkentaa hankkeen yleisiä tavoitteita.

1.2 Selvitystyö aloitti hankkeen suunnittelun ja toteutuksen

Hankkeen pohjatyö aloitettiin vuonna 2004, jolloin valmistui esiselvitys Länsi- ja Keski-Uudenmaan sosiaalitoimen tiedonhallinnasta (Ohtonen Jukka, Länsi- ja Keski-Uudenmaan informaatioteknologian hyödyntäminen). Sosiaalialalla tarvittava tieto näytti esiselvityksen mukaan olevan pirstaleista ja hajallaan. Tarvittavan tiedon löytäminen oli työntekijöiden mielestä usein työlästä ja aikaa vievää. Lisäksi puutteet tietojärjestelmissä aiheuttivat ongelmia.

Hankerahoituksen varmistuttua ensimmäisenä tehtävänä oli selvittää laajemmin Länsi- ja Keski-Uudenmaan kuntien sosiaalitoimen tiedonhallintaa ja tarpeita varsinaista kehittämistyötä varten. Hankkeen toteuttamissuunnitelma (laadittu huhtikuussa 2005) määritteli selvityksen sisällöksi kuntakohtaisesti kehittämisen kannalta keskeisimmät asiat:

- a. aiemmin tehdyn, olemassa olevan kehittämistyön ja –tiedon kokoaminen
- b. sosiaalialan tiedon tuotanto ja dokumentointi, tämän hetkinen tilanne, ongelmakohdat, kehittämistarpeet ja –tavoitteet
- c. sosiaalialan tiedon jalostaminen ja hyväksikäyttäminen, tilastoinnin ja raportoinnin tämän hetkinen tila ja kehittämistarpeet.
- d. sosiaalialan ohjelmistot ja teknologian hyväksikäyttäminen kunnissa, millaisia ohjelmistoja on käytössä, toimivuus, käyttökelpoisuus ja kehittämistarpeet.

Selvitystyö aloitettiin huhtikuussa 2005 kyselyllä, jolla kartoitettiin kuntien sosiaalitoimen käytössä olevat ohjelmistot sekä tietohallinnon nykytila. Alkusuksystä jatkettiin selvitystyön laadullisella osuudella. Alueen sosiaalitoimista haastateltiin sosiaalityöntekijöitä, sosiaalitoimen esimiehiä, perhetyön esimiestä ja sosiaali- ja terveystoimen johtajaa. Haastatteluissa keskusteltiin tiedon hallinnan käytännöistä ja kehitystarpeista haastateltavien omassa työssä.

Petteri Heinon ja Johanna Perkiön laatima raportti valmistui syyskuussa 2005. Selvityksessä kirjattiin lukuisia eri tyyppisiä kehittämistarpeita – ja ehdotuksia. Päätöksentekoa varten tarvittiin kattavampaa tietoa asiakaskunnasta sekä täsmällisempiä tilastoja palvelujen tuottavuudesta ja vaikuttavuudesta. Selvitys paljasti, että alueella on henkilöstön osaamisessa puutteita. Seudullista yhteistyötä helpottamaan haluttiin yhteensopivat ohjelmistot, yhteiset käytännöt kirjaamisessa, asioiden seurannassa ja esimerkiksi kustannuslaskelmissa. Selvityksen tekijät nostivat keskeisimmiksi kehittämisen kohteiksi seuraavat asiat:

- Ohjeistusten laatiminen dokumentointiin
-esimerkiksi valtakunnallista luokitus- ja sanastotyön käyttöönotto ja seudullisesti yhteneväiset ohjeet
- Seudullisten tilastointitarpeiden määrittäminen ja tilastojen sisällöistä sopiminen seututasolla
- Sosiaalityöstä kertyvän laadullisen tiedon välittäminen päätöksentekoon
- esimerkiksi lisää tietoa työntekijän tekemästä työstä sosiaalityössä ja asiakaskunnasta
- Työskentelymenetelmien ja teknisten ratkaisujen kehittäminen sosiaalityön vaikuttavuuden mittaamiseksi
- esimerkiksi sosiaalityön luokituksen hyödyntäminen sosiaalityöntekijän tekemän työn vaikuttavuuden arvioinnissa

Länsi- ja Keski-Uudenmaan sosiaalialan tiedonhallinnan kehittämistarpeiksi osoittautuivat melko samat teemat, joita valtakunnallisessa sosiaalialan tietoteknologia -hankkeessa oli nähty tärkeinä. Alueellisestikin esiin nousi erityisesti tarve kehittää asiakastietojärjestelmiä ja dokumentaatiota. Kokonaisuudessaan *Sosiaalitoimen tiedonhallinta Länsi- ja Keski-Uudellamaalla* –selvitykseen voi tutustua Sosiaalitaidon internet-sivuilla, www.sosiaalitaito.fi.

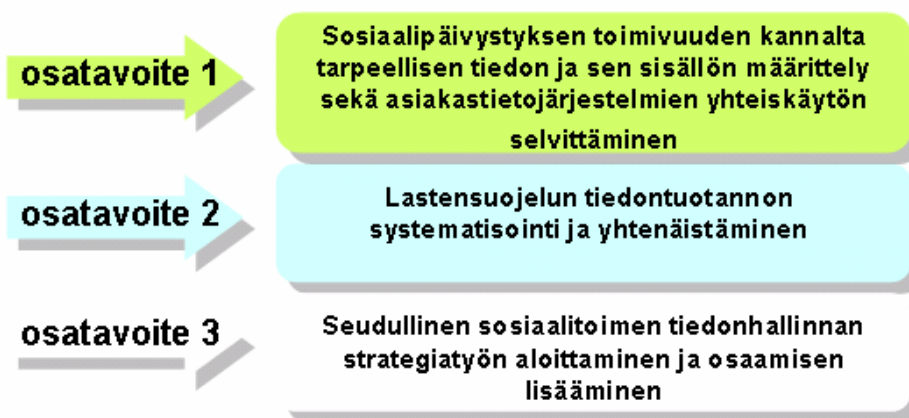
2 ARKITIETO BITEIKSI–HANKKEEN TAVOITTEET JA TYÖSKENTELY

2.1 Hankkeen kehittämistyön tavoitteet

Uudenmaan maakuntaliitolle jätetyssä hankehakemuksessa Arkitieto biteiksi -hankkeen yleiseksi tavoitteeksi asetettiin *Sosiaalitaidon seuduille soveltuvan työskentelymallin tai työkalun luominen, jolla sosiaalihuollon kautta kertyvää tietoa voitaisiin kerätä ja hyödyntää seudullisessa suunnittelu-työssä*. Hankkeen tavoiteohjelma oli yksilöity kolmikohtaiseksi rahoitushakemukseen. Ensimmäisen kohdan tavoite täyttyi Länsi- ja Keski-Uudenmaan tiedonhallinnan tilasta tehdyn selvityksen myötä ja kaksi seuraavaa oli kehittämistyön sisältöjä ohjaavia:

1. Paikantaa sosiaalialan tiedon hyödyntämisen kehittämisen kannalta keskeisimmät kysymykset
- selvityksen tekeminen sosiaalialan tiedonhallinnasta vuoden 2005 aikana
2. Kehittää sosiaalitoimen dokumentointia ja tilastointia sosiaalisen raportoinnin ja seudullisen kehittämisen näkökulmasta
- tavoitteiden mukainen tiedonhallinnan kehittämistyö pilottikunta-työskentelyllä
3. Tuottaa informaatiota Sosiaalitaidon toiminta-alueen seutujen (Hiiden pilotti, KUUMA - yhteistyö, Raasepori) strategisten valintojen pohjaksi sosiaalihuollon tarpeiden ja erityispiirteiden näkökulmasta)
- pilottityöskentelyssä tuotetun työskentelymallin ja muitten tulosten raportointi ja levittäminen koko Sosiaalitaidon alueelle

Koska tavoitteet oli hankehakemuksessa määritelty lopulta melko väljästi, oli marraskuussa 2005 projektipäällikön ensimmäisenä tehtävänä tarkentaa hankkeelle määriteltyjä tavoitteita. Apuna tässä olivat sosiaalitoimen tiedonhallinnan selvitys ja kirjallisuus sekä keskustelut Sosiaalitaidon ja alueen sosiaalialan työntekijöiden kanssa. Edellä mainitut tavoitteet kaksi ja kolme konkretisoitiin osaprojekteiksi, jotka muotoiltiin alkuvuodesta 2006 seuraaviksi:

Hankkeen kehittämistyön tavoitteita ja keinoja tarkennettiin alkuvuodesta 2006 sekä hankkeen toiminnan kuluessa. Kehittämisen kohteet pysyivät melko samanlaisina, mutta osatavoitteiden nimiä ja sisältöjä muutettiin hanketyön edistyessä, kun tarve sitä edellytti.

2.2 Organisaatio ja resurssit

Hankkeen kehittämistyö haluttiin yhdistää ensinnäkin jo *olemassa olevaan seudulliseen yhteistyöhön*. Käynnissä olevaa yhteistyötä olivat seudullisten palvelujen järjestäminen tai suunnittelu, erilaiset työn sisällön kehittämisen työryhmät ja muut vastaavat rakenteet. Toiseksi, *kehittämistyö haluttiin kohdentaa osaksi tarkoituksenmukaisiin pilottikuntiin* ja osaksi taas useampaan kuntaan. Päävastuu kehittämistyön toteuttamisesta oli projektipäälliköllä. Hänen tehtävänä oli tarkentaa hankkeen suunnittelu, käytännön yhteistyön organisoiminen ja vetäminen sekä yleensä tavoitteisiin

liittyvän työskentelyn eteenpäin vieminen. Projektipäällikköä työlle tukea antoivat Sosiaalitaidon kehittäjäverkosto ja ohjausryhmä.

2.2.1 Sosiaalitaito

Hankkeen toiminnasta vastasi hankkeeseen palkattu työntekijä. Projektipäällikkö Hannu Hyytinen työskenteli kokoaikaisesti marraskuun alusta 2005 aina hankkeen päättymiseen saakka. Hankkeen toiminta niveltä osaksi sosiaalialan osaamiskeskustoimintaa ja hyödynsi sen asiantuntijatyöpanosta. Vuodelle 2005 oli talousarvioon varattu kolme kuukautta sekä vuosille 2006 ja 2007 neljä kuukautta. Asiantuntijatyöpanos koostui useamman eri työntekijän työpanoksesta. Hankkeen vastuuhenkilönä Sosiaalitaidosta toimi erikoissuunnittelija Petteri Heino.

Hankkeen toteutuksessa oli mukana Sosiaalitaidon asiantuntijoiden säännöllisesti kokoontuva verkosto. Tärkeänä arkityön ohjausvälineenä oli Sosiaalitaidon henkilöstön maanantaiaamuisin pidetyt viikkokokoukset, joissa käsiteltiin ajankohtaisia työasioita, kommentoitiin ja annettiin ohjeita hankkeen toteuttamiseen. Viikkokokousten lisäksi Sosiaalitaito järjesti useita sisäisiä kehittämisspäiviä, joissa joko ulkopuolinen kouluttaja tai oma asiantuntija ohjasi hanketyön tekemisessä. Hyvin tärkeää projektipäällikölle oli samassa Sosiaalitaidon tilassa toimivien muiden sosiaalialan kehittämisshankkeiden tarjoama vertaistuki. Kokemusten ja käytäntöjen vaihto oli päivittäistä.

2.2.2 Ohjausryhmä

Hankkeen johtamista ja ohjausta varten koottiin ohjausryhmä, jonka kokoonpanossa painottui tavoitteiden kannalta merkittävä sisällön asiantuntemus. Ohjausryhmän edustuksessa oli mukana henkilöitä kuntien sosiaalitoimesta, valtakunnallisesta sosiaalitoimen tietoteknologia – hankkeesta, Uudenmaan liitosta sekä alan tutkijoista.

Ohjausryhmän kokoonpano (suluissa aiempi jäsen):

erikoissuunnittelija Petteri Heino (pj.), Sosiaalitaito
sosiaalijohtaja Maija Gartman, Keravan kaupunki
tutkija Juhani Joutsenlahti, Uudenmaan liitto
johtava sosiaalityöntekijä Virva Juurikkala, Järvenpään kaupunki
sosiaalityön esimies Satu Karppanen, Karkkilan kaupunki (perusturvajohtaja Pirkko Hynynen)
tutkija Sirpa Kuusisto-Niemi, Kuopion yliopisto
projektipäällikkö Jarmo Kärki, Stakes (erikoissuunnittelija Anna Väinälä)
tutkija Aino Kääriäinen, Kuopion yliopisto
johtava sosiaalityöntekijä Katriina Peltola (sosiaalihuollon johtaja Satu Koskela)
seutukehittäjä Göran Sannholm, Hangon kaupunki

Hankkeen alkuperäisessä toteuttamissuunnitelmassa mahdollisina ohjausryhmän jäseninä esitettiin myös edustajia kuntien tietohallinnosta sekä ohjelmistotalosta. Ohjelmistotalojen edustus ei katsottu tarpeelliseksi, koska hankkeen tavoitteet eivät edellyttäneet teknistä asiantuntemusta. Ohjausryhmän kokouksessa syksyllä 2007 oli mukana edustaja Järvenpään kaupungin tietohallinnosta, ja jälkikäteen arvioituna pysyvä edustus olisi ollut tarpeellinen. Tiedonkulku tietohallinnon ja sosiaalitoimen välillä olisi edistynyt ja tietohallinnon näkemys kehittämistyöstä olisi tullut paremmin julki. Ohjausryhmän rooliksi määriteltiin hankkeen sisältöä asiantuntijuuden avulla ohjaava ja tukeva tehtävä. Kaikkiaan ohjausryhmän kokoontui hankkeen aikana kahdeksan kertaa.

2.2.3 Hankkeen talous

Uudenmaan liiton maakuntahallitus myönsi kokouksessaan 31.1.2005 hankkeelle kolmivuotisen rahoituksen maakunnan kehittämisrahasta (hakemus nro 04083, päätös 350/03.03/2004). Kehittämisrahan osuudeksi tuli 70 prosenttia hankkeen kustannuksista. Sosiaalitaito osallistui asiantuntijatyöpanoksellaan ja suoralla rahoituksella hankkeen toteuttamiseen 30 prosentin rahoitusosuudella. Talousarvioon varattiin vuodelle 2005 kolme kuukautta sekä vuosille 2006 ja 2007 neljä kuukautta Sosiaalitaidon työpanosta, joka koostui useamman eri työntekijän työstä.

Taulukko 1. Arkitieto biteiksi –hankkeen budjetti ja rahoitus

Hankkeen kustannusarvio

	2005	2006	2007	Yhteensä
Palkkakulut ja henkilöstösivukulut	43 000	57 000	62 000	162 000
Matkakulut	1 500	2 000	2 000	5 500
Ostopalvelut	7 500	9 000	5 000	21 500
- joista asiantuntijapalveluita	1 000	4 000	2 000	7 000
Koneiden ja laitteiden hankintamenot	1 500	500	500	2 500
Toimisto- ja vuokratkustannukset	2 700	3 600	3 600	9 900
Luontoissuoritukset	10 000	12 000	12 500	34 500
Muut menot	500	500	500	1 500
Bruttokustannukset yhteensä				
Hankkeeseen liittyvät tulot				
Nettokustannukset yhteensä	66 700	84 600	86 100	237 400
- Maakunnan kehittämisraha	46 690	59 220	60 270	166 180
- Sosiaalitalo Oy	20 010	25 380	25 830	71 220

Hankkeen toiminnasta vastasi hankkeeseen palkattu projektipäällikkö, joka työskenteli kokoaikaisesti marraskuusta 2005 joulukuun 2007 loppuun. Lisäksi hankkeeseen ostettiin tarpeen mukaan ulkopuolista asiantuntijapanosta, joka kohdentui konsultaatio- ja koulutuspalveluihin. Käytännössä kyse oli muutamista luentojen pitäjistä sekä projektipäällikön omasta kouluttautumisesta tai työnohjauksesta. Hankkeen budjetista suurimman osan vei projektipäällikön palkkaus. Kuntatyöpanos, joka merkittiin luontoissuorituksina, oli toinen suuri menoerä kolmelle vuodelle jaksottuneessa hankkeessa.

2.2.4 Muu resursointi

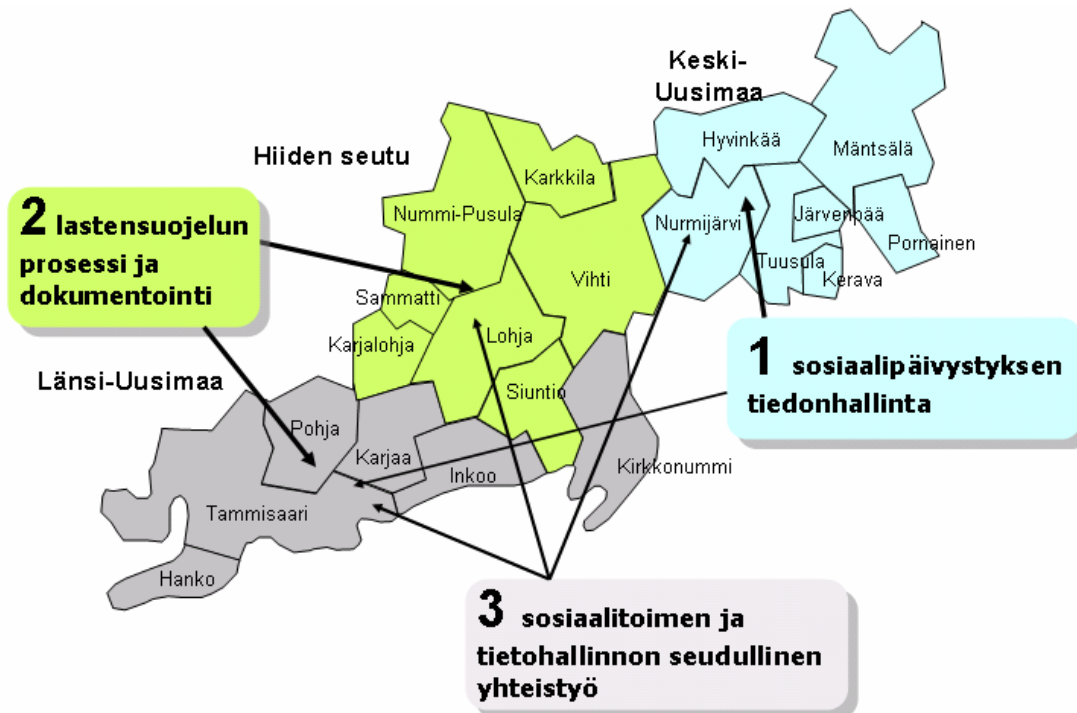
Hankkeeseen ostettiin myös ulkopuolista asiantuntemusta. Kyse oli alueen työntekijöille järjestettävien seminaarien ja työkokousten muutamista luennoitsijoista. Projektipäällikölle hankittiin yhdessä muiden Sosiaalitalossa toimivien hankkeiden kanssa säännöllistä ryhmätyönohjausta. Osa tiedonhallinnan selvityksestä teetettiin korkeakouluharjoittelijalla.

3 KUVAUS ARKITIETO BITEIKSI-HANKKEEN KAHDESTA TOIMINTAVUODESTA

3.1 Hankkeen toiminta-alue

Arkitieto biteiksi-hankkeen hallinnoijana ja rahoituksen hakijana toimi Sosiaalitalo, joka on osa Etelä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskusta. Sosiaalitalon toiminta-alueeseen kuuluu kaikkiaan 20 kuntaa Länsi- ja Keski-Uudenmaan alueelta. Hankkeen toiminta-alue käsitti saman alueen, mutta osatavoitteita ei työstyetty kaikilla seuduilla. Lastensuojeluun liittyvää työtä tehtiin kiinteimmin Hiiden seudulla ja työskentely laajeni keväällä 2007 myös Länsi-Uudellemaalle. Vastaavasti sosiaalipäivystyksen työ keskittyi Keski-Uudellemaalle. Syksyllä 2007 tehty selvitys merkitsi yhteistyötä myös Hiiden ja Länsi-Uudenmaan sosiaalipäivystyksen kanssa. Selvimmin, joskin löyhimmin, kaikkia seutuja koski sosiaalitoimen ja tietohallinnon yhteistyön tavoite.

Kuvio 1. Hankkeen toiminta-alue

3.2 Työskentelymenetelmät

Hankkeen työskentely tapahtui organisoidussa asiantuntijatyöryhmissä ja verkostoissa, joissa oli edustus kunnista, sekä muutamissa tapauksissa myös ulkopuolisen koulutuksen ja konsultoinnin avulla. Tärkeimpiä yhteistyöryhmiä ja -tahoja olivat Länsi- ja Keski-Uudenmaan sosiaalihuollon työntekijöistä kootut työryhmät, joista osa kokoontui vain kertaluonteisesti, osa säännöllisemmin. Eri osatavoitteiden toteutumista kuvaavissa osioissa on esitelty tärkeimmät toimijat, joitten kanssa hanke työskenteli.

Käytännön kehittämistyö eteni osatavoitteittain melko samalla tavoin. Työskentelyä ohjasi toteuttamissuunnitelma, jota päivitettiin muutamaan kertaan hankkeen aikana. Osatavoitteille laadittiin omat tarkemmat työsuunnitelmat. Hankkeelle oli asetettu tavoitteet, niihin tähtäävät keinot ja aika-tila. Kehittämistyön työskentely- ja toteuttamistapoja olivat:

- haastattelut
 - hankkeen suunnitteluvaiheessa tavoitteita tarkentavat haastattelut (sosiaalitoimen henkilöstö ja asiantuntijat)
 - lastensuojelun työntekijöiden haastattelut työprosessista ja dokumentoinnista
- selvittelyt

- osatavoitteiden toteuttamiseen liittyvä taustoittava selvittely
- kirjalliset selvitykset
- raportit ja ohjeistukset
 - kehittämistyön tuloksena syntyneet ohjeistukset, yhteenvedot ja lomakkeet
 - prosessikuvaukset
- työkokoukset ja kehittämistyöpalaverit
 - mm. hankkeen toimintaa ohjaavat kokoukset
 - kehittämistyön tapaamiset sosiaalitoimen henkilöstön kanssa
- koulutukset
 - seminaarin ja työkokousten koulutusosuudet
- muu työskentely
 - suunnittelu- ja valmistelutyö

3.3 Osatavoitekohtainen työskentelyn kuvaus

3.3.1 Sosiaalipäivystyksen tiedonhallinnan kehittäminen (osatavoite 1)

Tavoite ja aikataulu

Sosiaalipäivystyksen tiedonhallinnan kehittämisen osaprojektissa tavoitteena oli ensinnäkin määrittellä sosiaalipäivystyksen toiminnan dokumentoinnin yhtenäiset käytännöt ja toiseksi, selvittää mahdollisuus asiakastietojärjestelmien yhteiskäyttöön sosiaalipäivystysalueella. Alkuvuonna 2006 laaditussa toimintasuunnitelmassa tavoitteet oli määritelty seuraavasti:

- sosiaalipäivystyksen toiminnan kannalta oleellisen tiedon sisällön ja dokumentointikäytäntöjen määrittäminen sekä kuntien sosiaalitoimen tietojärjestelmien yhteiskäytön tarpeen selvittäminen
- yhteistyössä ohjelmatoimittajan kanssa esim. viitetietojärjestelmän sosiaalipäivystyksessä käytön mahdollisuuden selvittäminen (mahdollisen valtakunnallisen hankerahoituksen hakeminen)
- hankkeen lopuksi kehitystyön ja tiedon levittäminen muille Länsi- ja Keski-Uudenmaan sosiaalipäivystysalueille

Kuvio 2. Vuoden 2006 hankesuunnitelmassa määritelty osatavoitteen toteuttamisaikataulu

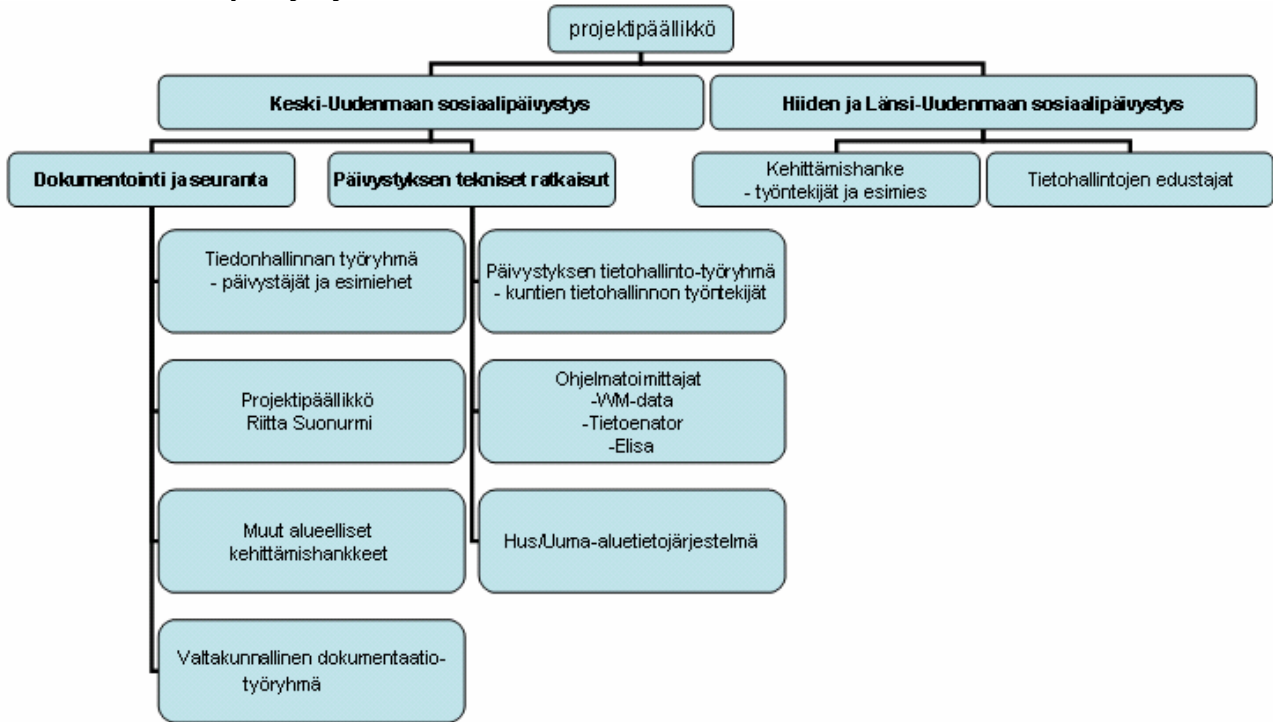
Kahden toimintavuoden aikana osatavoitteiden sisältöjä tarkennettiin hieman. Keväällä 2007 aloitettu Keski-Uudenmaan sosiaalipäivystyksen asiakastyön seuranta työllisti hanketta, sillä lomakepohjan ohella sovittiin, että hanke laatii seurantatiedoista päivystystyön sosiaalisen raportin mm. asiakkaista, toimenpiteistä ja yhteistyöverkostoista. Seudun sosiaalipäivystyksen seuranta toteutettiin koko vuoden 2007 ja raportti laadittiin saman vuoden syksyllä.

Toinen pieni muutos alkuperäisiin suunnitelmiin tuli myöhemmin toukokuussa 2007, kun Hiiden seudun ja Länsi-Uudenmaan seudullisen sosiaalipäivystyksen hankerahoitus varmistui. Arkitieto biteiksi –hanketta pyydettiin selvittämään, minkälaisia tiedonhallinnan teknisiä ratkaisuja seudun päivystyksessä voisi hyödyntää. Tässä työssä apuna oli Keski-Uuttamaata varten tehty selvittely-

työ. Yhteistyö rajattiin koskemaan teknisiä ratkaisuja sisältävään selvitykseen. Aikataulullisesti selvitys kattoi syksyn 2007.

Alla olevassa kuviossa on havainnollistettu sosiaalipäivystyksen kehittämistyön yhteistyöverkosta. Kiinteimmin työskenneltiin Keski-Uudenmaan sosiaalipäivystyksen tiedonhallinta –työryhmän (yhdeksän dokumentoitua tapaamista) ja hankkeen projektipäällikön kanssa. Tietohallinnosta koottu työryhmä kokoontui kuusi kertaa. Kertaluonteisempaa yhteydenpito oli ohjelmatoimittajiin, joiden kanssa selviteltiin muutamia kertoja sosiaalitoimen asiakastietojärjestelmien ratkaisuja.

Kuvio 3. Sosiaalipäivystyksen osatavoitteen kehittämisverkosto

Kehittämistyön kuvaus

Työ aloitettiin kokoamalla asiantuntijatyöryhmä Keski-Uudenmaan ja Hyvinkään poliisin sosiaalityön (myöhemmin Keski-Uudenmaan sosiaalipäivystys) työntekijöistä ja heidän esimiehistään. Työskentelytapana olivat kokoukset, joihin projektipäällikkö valmisteli ohjaavaa materiaalia (muualla tehty vastaava työ, yhteenvedot ja jatkosuunnitelmat työryhmän aiemmin tekemistä määrittelyistä ja ehdotukset jatkotyöskentelystä). Työryhmä kokoontui kevään 2006 aikana neljä kertaa. Tapaamisissa tuotettiin ryhmätyöskentelynä sosiaalipäivystyksen työprosessin kuvaus. Samalla ryhmä määritteli eri prosessin vaiheissa dokumentoitavan asiakastiedon sisällön, päivystyksessä tarvittavaa tietoa sekä erilaisia työhön liittyviä käytäntöjä. Määrittelytyön perusteella päädyttiin siihen, että sosiaalipäivystyksen dokumentointikäytännöt koostuvat neljästä eri osasta: lomakkeistosta, kirjallisista ohjeista, suoriteseurannasta ja työkäytännöistä.

Työryhmä sai päivystystyön dokumentointikäytännöt (sisältäen: excel -pohjainen ohjeistus, tilastoseurantalomake ja päivystyksen lomakkeisto, johon kaikki asiakastieto kirjataan) kokeilua varten valmiiksi syksyllä 2006. Saman vuoden lokakuussa pilotoitiin kahden viikon ajan seurantalomakkeen ja ohjeistuksen käyttöä Hyvinkään ja Järvenpään poliisin sosiaalityössä. Kokeilu osoitti, että työn dokumentointiin laaditut lomakkeet olivat liian raskaita. Lomakkeissa määritellyt sosiaalipäivystystyön sisällöt ja käytännöt osoittautuivat käytännössä liian rajatuiksi. Vuoden 2006 kahdessa viimeisessä työryhmän tapaamisessa seurantalomaketta muokattiin toimivammaksi. Projektipäällikkö esitteli kokeilulla kerättyä tilastotietoa Keski-Uudenmaan sosiaalipäivystyksen järjestämässä seminaarissa marraskuussa 2006 seudun noin 80 sosiaalialan työntekijälle ja poliisille.

Vuoden 2007 alusta saakka Keski-Uudenmaan sosiaalipäivystyksen asiakastyössä noudatettiin dokumentoinnin yhteisiä ohjeistuksia ja asiakastyön seuranta. Seuranta tehtiin sähköisen internetissä täytettävän kyselylomakkeen avulla. Kyselyohjelman avulla saattoi raportointivaiheessa tehdä muun muassa yksinkertaisia ristiintaulukointeja, joista oli hyötyä seurannan tuloksia analysoitaessa. Arkitieto biteiksi-hankkeen yhteistyö Keski-Uudenmaan sosiaalipäivystyksen kehittämishankkeen kanssa jatkui löyhemmin loppukeväällä 2007. Työ sisälsi pääasiassa asiakastyön seurannan toimivuuden varmistamista ja käytössä olleen seurantalomakkeen muokkaamista. Sosiaalipäivystys-hankkeen ohjausta ja kehittämistä varten hanke laati useita tilastokoosteita kerätystä asiakastyötä kuvaavasta aineistosta.

Hankkeen työskentely Keski-Uudenmaan sosiaalipäivystyksen kanssa päättyi asiakastyötä kuvaileva raportin valmistumisen myötä joulukuussa 2007. Raportti koostui sosiaalipäivystyksen asiakaskuntaa, päivystystapahtumia, asiakastyön sisältöä ja yhteistyötä kuvaavista tilastoista, kaavioista ja analyyseistä. Sen tavoitteena oli antaa tietoa Keski-Uudenmaan sosiaalialan päätöksentekoa ja sosiaalipäivystyksen työn kehittämistä varten. Raportin sisältöä muokattiin kahdessa tapaamisessa päivystystyöntekijöiden kanssa. Raportti on viety hankkeen omalle nettisivulle. Sivulla on myös muu sosiaalipäivystyksen tiedonhallinnan kehittämistyössä laadittu materiaali (www.sosiaalitalo.fi/hankkeet_biteiksi.asp).

Selvitys sosiaalipäivystyksen tiedonhallinnan teknisistä ratkaisuista

Arkitieto biteiksi-hankkeen selvitystyö sosiaalipäivystyksen seudullisesta asiakastietojärjestelmästä jatkui koko hankkeen toiminta-ajan, sillä selvityksen tarve ja kohde muuttuivat. Alkuvaiheessa, vuoden 2006 aikana, selvitykseen koottiin tietoa seudullisesta asiakastietojärjestelmästä. Näkökulmina olivat päivystyksen toiminnallisuus, tietojärjestelmien teknisten edellytykset sekä taloudelliset kustannukset ja hankinnan rahoittaminen.

Selvitystä varten tietoa hankittiin muualla Suomessa toteutetuista hankkeista (mm. Kainuun aluetietojärjestelmä) ja hankkeiden vetäjiltä, tehdyistä selvityksistä sekä kehittämishankkeiden informaatiolähteistä. Selvittelytyö edellytti myös alan asiantuntijoiden tapaamisia (mm. Elisa/ ns. viitetietojärjestelmä) ja yhteistyötä Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiriin HUS:iin ja sen Uuma-hankeeseen, joka vastasi aluetietojärjestelmän rakentamisesta. Selvityksen johtopäätös oli, että kustannus- ja aikataulusyistä seudullista asiakastietojärjestelmää ei ole järkevää hankkia Keski-Uudenmaan sosiaalipäivystystä varten. Järjestelmän kuntakohtainen hinta olisi saattanut nousta jopa 100 000 euroon.

Keski-Uudenmaan sosiaalipäivystykseen kahteen yksikköön luotiin lopulta erilliset yhteydet toiminta-alueen jokaisen kunnan sosiaalitoimen asiakastietojärjestelmiin. Tiedonhallinnan ratkaisua varten seudun tietohallinnoista koottiin työryhmä, joka ratkaisi ja sopia atk-järjestelyihin liittyvistä kysymyksistä (mm. tietoliikenneyhteydet, atk-järjestelmät, koneet ja laitteet). Arkitieto biteiksi -hanke avusti Keski-Uudenmaan sosiaalipäivystyksen kehittäminen-hankkeen vetäjää Riitta Suonurmea asiassa osallistumalla alueen kuntien tietohallinnoista kootun työryhmän tapaamisiin, joita pidettiin kaikkiaan kuusi vuosien 2006-2007 aikana. Projektipäällikkö toimi kokousten sihteerinä.

Sosiaalihuollon seudullisen tiedonhallinnan selvittely jatkui, kun toukokuussa 2007 varmistui, että Arkitieto biteiksi -hanke tekee yhteistyötä myös Hiiden seudun ja Länsi-Uudenmaan sosiaalipäivystys-hankkeen kanssa. Hanke laati tiedonhallinnan teknisiä ratkaisuja esittelevän selvityksen seudulle perustettavaa sosiaalipäivystystä varten (*Näkökulmia sosiaalihuollon seudulliseen tiedonhallintaan*). Työ valmistui hankkeen päättyessä joulukuussa 2007.

3.3.2 Lastensuojelun prosessin ja sen dokumentoinnin kehittäminen (osatavoite 2)

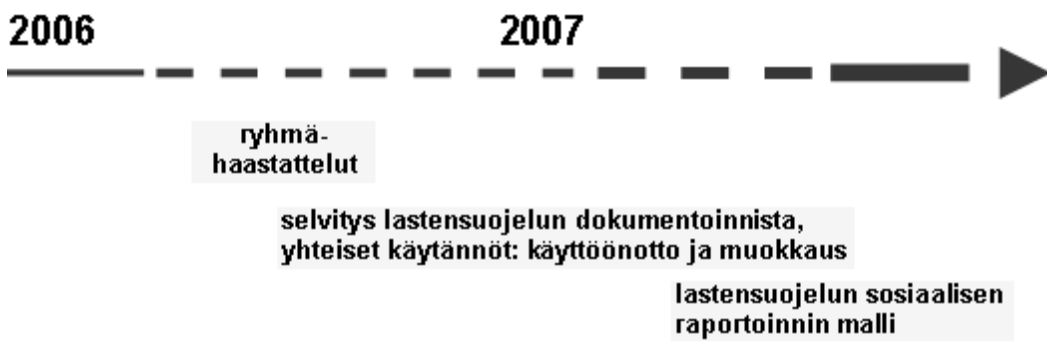
Tavoite ja aikataulu

Osatavoitteen 2 kehittämisalueeksi valikoitui Hiiden seutu, jolla lastensuojelutyön sisällön ja menetelmien kehittäminen oli käynnissä. Seudulla toimi lastensuojelu-työryhmä, joka käsitteli ja koordinoi kuntien lastensuojelutyöntekijöiden yhteistyökysymyksiä. Kehittämistyötä oli toteutettu mm.

Sosiaalitaidon tekemällä selvityksellä Hiiden lastensuojelusta. Suuri osa seudun lastensuojelun työntekijöistä oli myös hankkeen toimintavuosina mukana ulkopuolisen kouluttajan vetämässä alkuarviokoulutuksessa. Lastensuojelua koskevan osatavoitteen lähtökohtana oli dokumentoinnin ja prosessiin liittyvien käytäntöjen yhtenäistäminen:

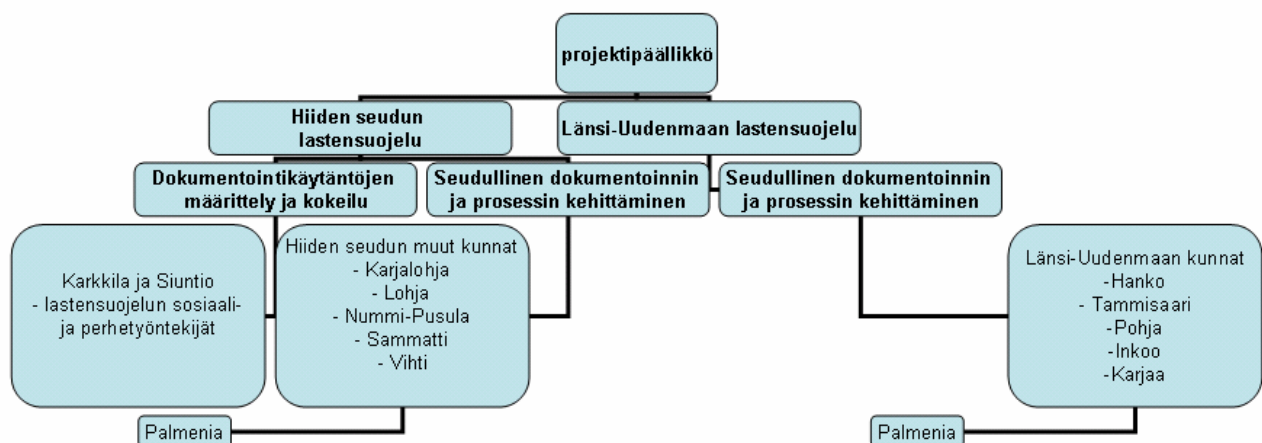
- kartoittaa lastensuojelussa tällä hetkellä tapahtuva tiedon dokumentointi: tietojärjestelmät, muistiinpanot ja päätökset (*nykytila*)
- määrittellä lastensuojelun tiedontuotannon tavoitetila: mitä tietoa ja millä tavoin tulisi dokumentoida työprosessien selkiyttämisen, työ – ja toimintatapojen kehittämisen, vaikuttavuuden arvioinnin ja kunnallisen sekä poliittisen päätöksenteon näkökulmasta (*tavoitetila*)
- luoda malli lastensuojelun sosiaaliseen raportointiin
- työryhmän työhön pohjautuen asiakastietojärjestelmän kehittämisen mahdollisuuden selvittäminen
- hankkeen lopuksi pilottialueella kehitetyn lastensuojelun työskentelymenetelmän /sosiaalisen raportoinnin mallin levittäminen kaikkiin Länsi- ja Keski-Uudenmaan kuntiin

Kuvio 4. Vuoden 2006 hankesuunnitelmassa määritelty osatavoitteen toteuttamisaikataulu

Osatavoitteen sisältöä tarkennettiin alkuvuodesta 2007 ohjausryhmässä, kun esille nostettiin uusi lastensuojelulaki ja sen tuomat velvoitteet lastensuojelutyölle ja sen dokumentoinnille. Yhdessä Sosiaalitaidon kanssa linjattiin keväällä 2007, että samalla kun työtä laajennetaan koskemaan koko Hiiden seutua ja Länsi-Uuttamaata, käsitellään uuden lain edellyttämiä muutoksia. Osatavoitteesta alettiin käyttää paremmin kuvaavaa nimeä, ”*Lastensuojelun työskentelyprosessin ja sen dokumentoinnin kehittäminen*”.

Kuvio 5. Lastensuojelun osatavoitteen kehittämisverkosto

Kehittämistyön kuvaus

Kehittämistyö käynnistettiin kuntakohtaisilla lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden ryhmähaastatteluilta, jotka toteutettiin keväällä 2006. Ryhmähaastatteluissa olivat mukana kunnan lastensuojelua tekevät sosiaalityöntekijä sekä hankkeen projektipäällikkö ja Sosiaalitaidon erikoissuunnittelija. Haastatteluilta kartoitettiin dokumentoinnin nykytila ja kehittämistarpeet: yhteenvedot ja vertailut eri kuntien dokumentointikäytännöistä, ohjelmistoista, käytössä olevista lomakkeista ja työkäytännöistä.

Nykytilannetta kuvaavan materiaalin pohjalta projektipäällikkö koosti ehdotuksen Hiiden seudun lastensuojelun yhteisistä dokumentointikäytännöistä. Jatkotyöskentelyn piloteiksi lähtivät mukaan Hiiden seudun kunnista Karkkila ja Siuntio. Kuntien lastensuojelun työntekijöiden tapaamisissa syksyllä 2006 käytiin lastensuojelun prosessi läpi dokumentoinnin tarpeen ja sisällön näkökulmista. Dokumentointia ohjaavat käytännöt (dokumentoinnin kirjalliset ohjeet sekä perhetyön suunnitelman ja alkuarviolomakkeen) otettiin kokeilukäyttöön marraskuun alusta.

Sosiaalista raportointia varten Karkkilassa ja Siuntiossa kerättiin uusien lastensuojeluilmoitusten tiedot marraskuun 2006 ja tammikuun 2007 väliseltä ajalta. Tiedot kirjattiin yhdessä laaditulle koon-tilomakkeelle, johon tapauksen sisältö luokiteltiin ja kuvattiin anonyymisti. Lomakkeelle kirjattiin tietoa ilmoitusta seuranneesta asiakastyöstä, annetuista ja tarjotuista palveluista. Sosiaalisen raportoinnin laatiminen osoittautui vaikeaksi, sillä kerätty aineisto oli suppea ja keskittyi pääasiassa toimenpiteiden kuvailuun.

Keväällä 2007 kehittämistyötä laajennettiin muihin Hiiden seudun kuntiin (Karjalohja, Karkkila, Lohja, Nummi-Pusula, Sammatti, Siuntio ja Vihti) ja Länsi-Uudenmaan (Hanko, Inkoo, Karjaa, Pohja ja Tammisaari) kuntia koskevaksi. Hiiden seudun yhteinen työskentely aloitettiin toukokuussa 2007 pidetyllä lastensuojelun työntekijöiden työkokouksella Lohjalla. Kokouksessa käsiteltiin hankkeen Karkkilassa ja Siuntiossa vetämää kehittämistyötä ja sovittiin jatkotyöskentelystä: työyhteisökohtaisista vierailuista, lastensuojelun ohjeistuksen laatimisesta ja syksyn työkokouksesta.

Kuntakohtaisissa tapaamisissa Hiiden seudulla käytiin yhdessä sosiaalityön- ja perhetyöntekijöiden kanssa läpi uuden lastensuojelulain vaikutuksia työhön ja sen dokumentointiin. Vastaava työskentely vedettiin läpi Länsi-Uudenmaan seudun kahdessa yhteisessä tilaisuudessa Tammisaarella. Seudun ensimmäisessä tapaamisessa maaliskuussa keskusteltiin kehittämistarpeista ja kehittämistyön toteuttamisesta. Jatkotapaamisessa käytiin läpi uuden lastensuojelulain mukanaan tuomia muutoshasteita kuntien lastensuojelutyölle, sen mukana tuomia ratkaistavia kysymyksiä työkäytännöille ja dokumentoinnille.

Hiiden ja Länsi-Uudenmaan työkokousten ja kuntatapaamisten pohjalta koottiin *Yhteenvetoa uuden lastensuojelulain vaikutuksista lastensuojelutyöhön* -työpaperi. Yhteenveto sisälsi otteita uuden lain oleellisimmista kohdista, ratkaistavista kysymyksistä ja ehdotuksia käytännöiksi. Sen tarkoituksena on auttaa työntekijöitä ja työyhteisöjä kehittämään ja muokkaamaan toimintatapojaan sekä menetelmiä tiedonhallintaan. Samalla se on keino yhtenäistää kahden seudun lastensuojelutyötä, palveluprosesseja ja dokumentointikäytäntöjä. Yhteenveto esiteltiin kehittämistyön viimeisessä työkokouksessa syyskuussa Lohjalla, johon osallistui lastensuojelun työntekijöitä molemmilta seuduilta. Työkokouksen toisessa osassa Minna Tynkkynen Palmeniasta luennoi uuden lain taustoista ja erityisesti sen vaikutuksista työn dokumentointiin.

3.3.3 Sosiaalitoimen ja tietohallinnon seudullinen yhteistyö (osatavoite 3)

Tavoite ja aikataulu

Arkitieto biteiksi-hankkeen kolmannen osatavoitteen ensimmäinen askel oli alueellisen Sosiaalitoimen tiedonhallinta-seminaarin järjestäminen huhtikuussa 2006. Seminaarin osallistujina olivat mm. Länsi- ja Keski-Uudenmaan sosiaali- ja terveysjohto, sosiaalityön esimiehet, alueen ammattikorkeakoulut, ohjelmistotalot ja muut viiteryhmät. Seminaarissa annettiin yleiskatsaus sosiaalitoimen tiedonhallinnasta, sen haasteista ja tulevaisuuden kehityssuunnista. Tilaisuudessa esiteltiin

muun muassa valtakunnallista tietoteknologia- hanketta, sosiaalitoimen asiakasjärjestelmän hankintaprosessia, Arkitieto biteiksi –hanketta sekä seudullista yhteistyön organisoitumista. Tätä aiemmin hankkeen kolmannen osatavoitteen sisällöksi oli asetettu:

- tiedon lisääminen sosiaalitoimen tiedonhallinnasta, valtakunnallisesta sekä seudullisesta kehittämistyöstä sekä tulevaisuuden haasteista (erityisesti tiedonhallinnan seminaari 25.4.06)
- jatkotyöskentelystä päättäminen osana tiedonhallinnan seminaarin työskentelyä, johon osallistujat valikoituvat esim. seutukunnittain
- strategiatyön aloittaminen työkokouksissa, joihin osallistuu sosiaalitoimen johtoa, työntekijöitä, kunnan tietoteknologiaosaajia,
- strategiatyön erilaisten reunaehtoien määrittely: valtakunnallinen suuntaus ja linjaukset, seudullinen muu yhteistyö, muut tiedonhallinnan strategiat sekä toiminnalliset tarpeet

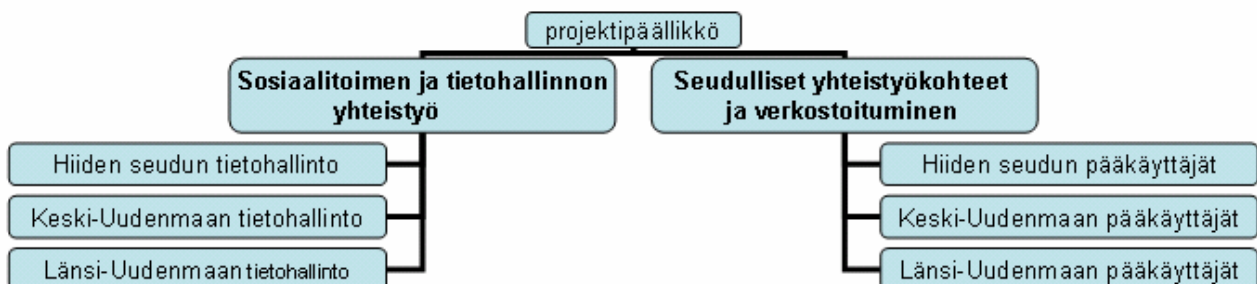
Kuvio 6. Vuoden 2006 hankesuunnitelmassa määritelty osatavoitteen toteuttamisaikataulu

Huhtikuussa 2006 pidetyn tiedonhallinnan aloitusseminaarin osallistujien mielestä strategiatyölle oli tarvetta, mutta sisällöstä oli eri käsityksiä: pitäisikö strategiassa sopia yleisistä yhteistyön linjauksista vai konkreettisista toimista. Ohjausryhmä esittikin 2.5.2006 kokouksessa, että strategiatyön tavoitetta tulee konkretisoida, koska yleisille linjauksille ei ole mahdollisuutta muun muassa kunta – ja palvelurakennemuutoksen tuottaminen paineitten vuoksi. Tuolloin sovittiin, että projektipäällikkö tekisi sosiaali- ja terveysjohtajille esityksen yhteistyökohteista ja yhteistyöstä.

Alkusyöksystä 2006 tavoitetta vielä tarkennettiin Sosiaalitaidon kanssa. Hankkeen tavoitteeksi asetettiin nykyisen tietohallintoyhteistyön ja sen sosiaalitoimen tiedonhallinnalle tarjoamien mahdollisuuksien selvittäminen. Työmenetelmänä oli seudullisten kuntien tietohallinto –työryhmien tapaa- miset. Samaan aikaan vaihtoehtona oli edelleen strategiatyön valmistelu ja strategian työstäminen yhdessä sosiaali- ja terveysjohtajan kanssa. Asiaan palattiin vielä alkutalvesta 2007, jolloin sovittiin yhdessä Sosiaalitaidon kanssa, että *hanke kutsuu koolle sosiaalitoimen asiakastietojärjestelmistä vastaavat pääkäyttäjät (ohjelman käytön tukihenkilöt) sekä tietohallinnon sosiaalitoimesta vastaavat henkilöt seudullisiin työkokouksiin*. Tapaamisten teemoiksi sovittiin erityisesti konkreettisten yhteistyökohteiden kartoittaminen (esim. koulutukset tietosuojasta tai tilastoraportointi). Samalla projektipäällikkö alkoi käyttää osatavoitteesta sisältöä paremmin kuvaava nimeä *sosiaalitoimi osana seudullista tietohallintoyhteistyötä* (syksy 2006) ja viimeisimmäksi (keväästä 2007) *sosiaalitoimen ja tietohallinnon seudullisen yhteistyön kehittäminen*.

Kuvio 7. Tietohallinnon osatavoitteen kehittämisverkosto

Kehittämistyön kuvaus

Projektipäällikkö osallistui Länsi- ja Keski-Uudenmaan kolmen seudun tietohallinto-työryhmiin. Hiiden seudun ja Keski-Uudenmaan seudullisissa tietohallinto-työryhmissä tapasi pääasiassa seudun kuntien tietohallinnon asiantuntijoita. Joulukuussa 2006 projektipäällikkö tapasi viimeisimpänä Länsi-Uudenmaan seudun tietohallinto-työryhmän. Tapaamisissa tietohallinto-ryhmien kanssa esiteltiin kuntien sosiaalialan palveluyhteistyön suunnitelmia ja sen tuomia paineita tietohallinnon ja sosiaalitoimen tiedonvaihdolle. Konkreettisia kysymyksiä olivat muun muassa seudullisten sosiaalipäivystysten tietotekniset ratkaisut sekä sosiaalitoimen henkilöstön atk-osaamisen kehittäminen.

Yhteistyön luomista seutujen sosiaalitoimen ja tietohallinnon välille jatkettiin keväällä 2007 hankkeen järjestämissä sosiaalitoimen asiakastietojärjestelmien pääkäyttäjien (ohjelman käytön tukihenkilöt) ja tietohallinnon sosiaalitoimesta vastaavien henkilöiden seudullisissa työkokouksissa. Tapaamisissa keskusteltiin pääkäyttäjien tehtävistä sekä selvitettiin tarpeita ja mahdollisuuksia tehdä kuntien kesken yhteistyötä sosiaalitoimen tiedonhallinnan kysymyksissä. Tapaamisilla pyrittiin lisäämään pääkäyttäjien itsenäistä verkostoitumista ja esimerkiksi konkreettista tiedonvaihtoa.

Keski-Uudenmaan seutua lukuun ottamatta työkokouksissa ei katsottu toistaiseksi tarvetta jatko-työskentelylle. Syyskuussa 2007 pidetyssä Keski-Uudenmaan toisessa pääkäyttäjien tapaamisessa yhteistyökohteiden sisältöä tarkennettiin. Työkokouksen päätteeksi sovittiin, että hanke esittää seudun kunnille yhteistyötä sosiaalialan henkilöstön atk-osaamisen kehittämiseksi.

3.4 Muut hanketyötä tukevat toiminnot

Hankkeen ensimmäisessä toteuttamissuunnitelmassa tammikuulta 2006 oli kirjattu hankkeen pää tavoitteiden toteuttamista tukevia toimia. Seuraavissa kappaleissa kuvataan lyhyesti toteutunut toiminta ja arvioidaan sitä alkuperäisen toteuttamissuunnitelman tavoitteisiin.

3.4.1 Koulutus

Koulutusosuuden alle hankkeessa suunniteltiin vain muutamia tapahtumia. Tärkein oli hankkeen aloitusseminaarina toiminut Sosiaalitoimen tiedonhallinnan seminaari. Hanke järjesti päivän Järvenpää-talolla huhtikuussa 2006 ja paikalla oli noin 40 osallistujaa kuntien sosiaalitoimen johdosta ja henkilöstöstä, tietohallinnosta sekä muun muassa ohjelmistotaloista. Sosiaalitoimen ja tietohallinnon osatavoitetta käsittelevissä raportin osioissa on arvioitu tilaisuutta erikseen.

Muina koulutuksina tai laajempina kokouksina suunniteltiin järjestettävän alueelliset hankkeen loppuseminaarit syksyllä 2007. Tilaisuuksien järjestämisestä kuitenkin luovuttiin. Selvää syytä tähän ei ollut. Osasyynä oli siinä, että hankkeessa ei noussut esille teema, jossa olisi yhdistynyt sosiaalialan tiedonhallintaa laaja-alaisesti kehittänyt tuotos tai jatkotyöskentelyn tarve.

3.4.2 Tiedotus

Alkuvaiheessa kehittämishankkeesta tiedotettiin suunnitellusti alueen kunnille erilaisissa yksittäisissä yhteistyötapaamisissa, joissa Sosiaalitalo oli mukana. Toinen hankkeen alkuun osunut laajempi tiedon jakaminen tehtiin edellä mainitussa tiedonhallinnan seminaarissa, jossa saavutettiinkin melko laaja kuulijakunta. Koko toimintajakson aikana tärkeimmäksi tavaksi tiedottaa hankkeesta muodostui projektipäällikön tapaamiset kuntien työntekijöiden tai muiden viiteryhmiä edustajien kanssa. Projektipäällikkö veti tai osallistui noin 60 tällaiseen tapaamiseen.

Sähköpostia käytettiin vain vähän yleisluonteiseen tiedottamiseen ja sitä olisi voinut tehdä enemmänkin. Hankkeesta jaettiin laajasti Länsi- ja Keski-Uudellemaalle vain yksi sähköpostitiedote keväällä 2006. Sähköpostin merkitys oli silti luonnollisesti hyvin tärkeä, kun kuntien työntekijöihin pidettiin yhteyttä eri tilanteissa. Kolmas tärkeä tiedottamisen tapa, joskin passiivinen, oli hankkeen nettisivu Sosiaalitalon kotisivuilla. Sivuille vietiin perustietoa hankkeesta ja kaikki tuotettu materiaali. Nettisivua ei kuitenkaan linkitetty tehokkaasti alueen kuntien nettisivuilla, vaikka tätä suunniteltiin alun perin.

3.4.3 Arvioinnin toteutus

Hankkeelle laaditussa toteuttamissuunnitelmassa oli lyhyt hankkeen arvioinnin suunnitelma. Säännöllisesti toteutetut itsearviointit olivat käytännössä ainoa ja tärkein tapa kerätä arviointitietoa hankkeessa mukana olevilta tahoilta. Toiseksi, hankkeen järjestämistä kahdesta laajemmasta työkokouksesta kerättiin sähköisellä internet-kyselyllä palautetta. Kerätty materiaali palveli ensisijaisesti hankkeen ohjausta ja vähemmän hankkeen tuloksellisuuden arviointia.

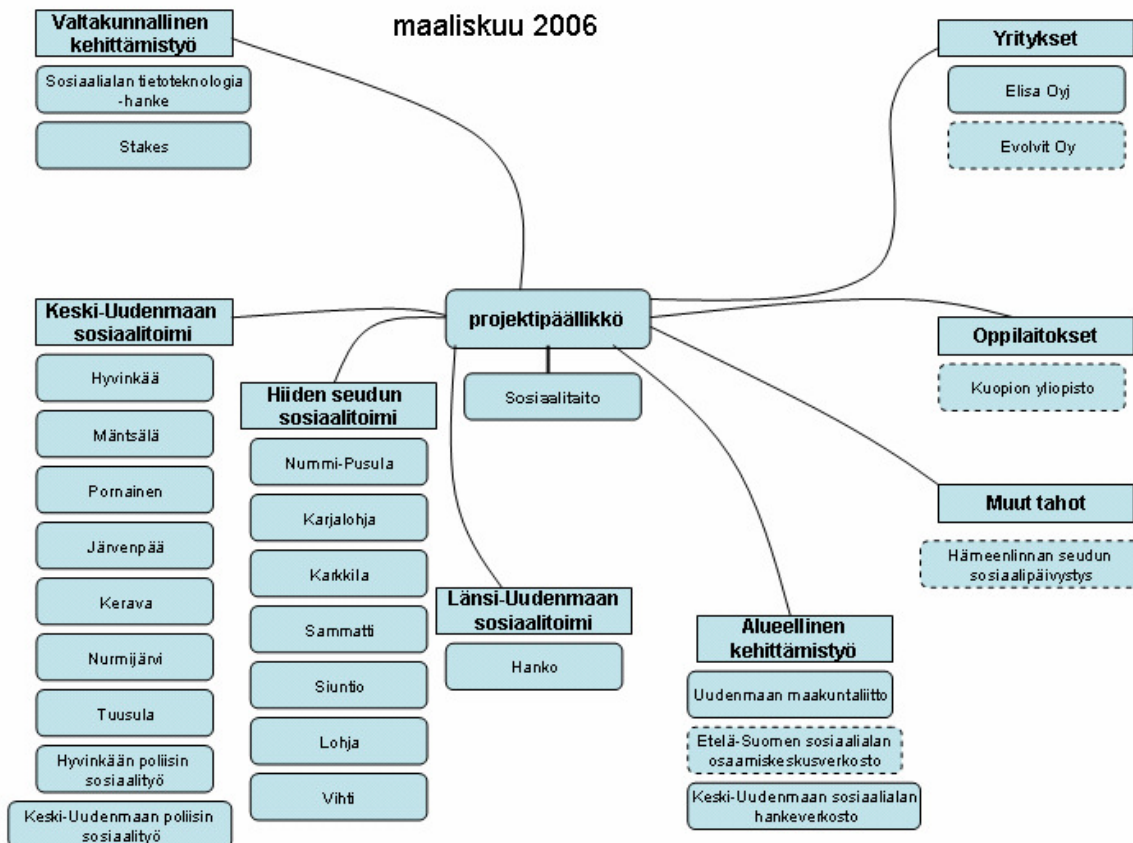
Itsearviointi-aineistoa kerättiin useimmilta yhteistyötahoilta Sosiaalitaidossa laadituilla arviointilomakkeilla. Arviointisuunnitelman aikataulua ei toteutettu tarkasti, vaan arviointeja pyydettiin epä-säännöllisemmin. Ohjausryhmän osalta arviointityö vastasi alkuperäistä ajatusta, muiden tahojen kohdalla lipsuttiin. Jälkikäteen tehdyn hankkeen työn tarkastelun kannalta säännöllisesti kerätty tieto olisi ollut parempi lähtökohta erityisesti työskentelyn tai tavoitteiden muuttumisen kuvailulle.

3.4.4 Yhteistyö muiden hankkeiden ja verkostojen kanssa

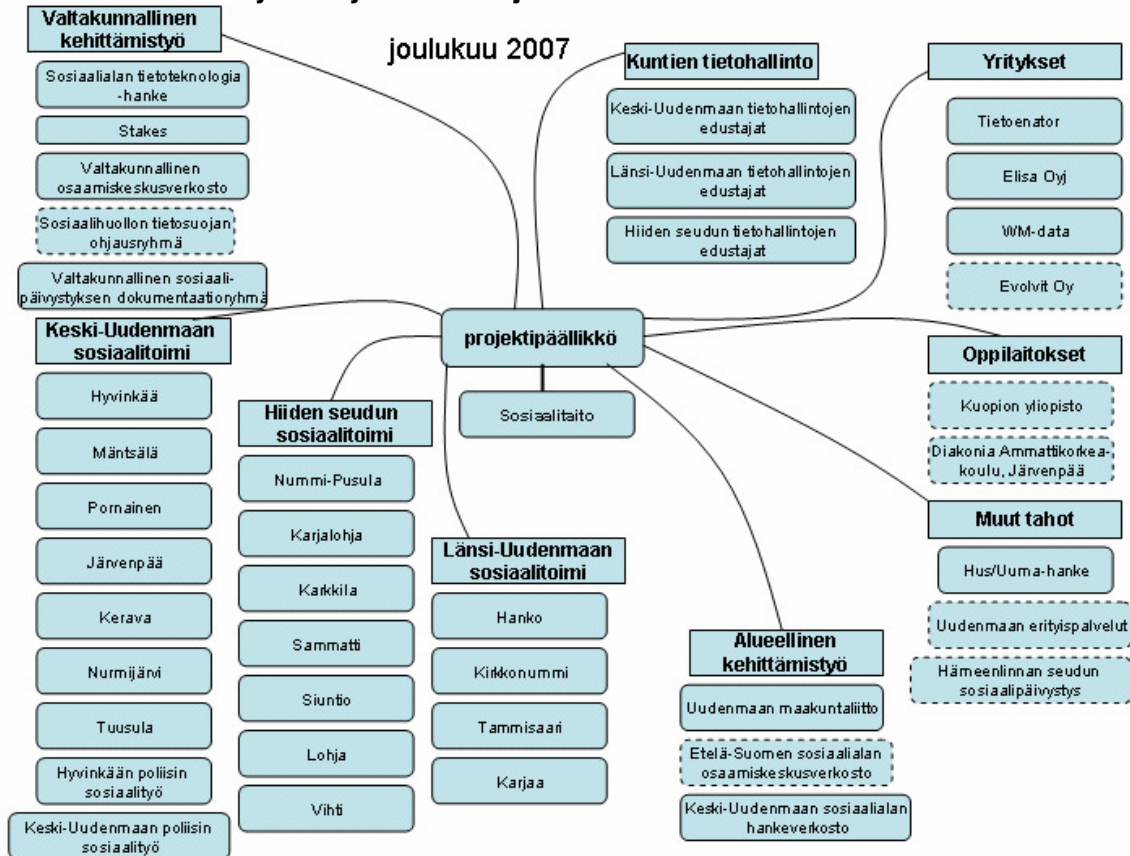
Tärkeimpiä yhteistyötahoja hankkeessa olivat luonnollisesti kehittämistyöhön osallistuneet kunnat, sosiaalitoimen henkilöstö. Valtakunnan tasolla tehtävästä kehittämistyöstä haluttiin kuitenkin olla tietoisia ja mukana sen luomissa verkostoissa. Hankkeen ohjausryhmässä istui Stakesin erikoissuunnittelija Anna Väinälä, joka työskenteli valtakunnallisen sosiaalialan tietoteknologia -hankkeen projektiryhmässä. Yhteistyö hyödytti molemminpuolisesti, sillä projektipäällikkö osallistui sosiaalipäivätyöskentelyn dokumentaatiotyöhön ja tuotettua materiaalia työryhmän käyttöön. Arkitieto biteiksi – hanke oli etenkin alkuvaiheessa yhteydessä useisiin vastaaviin seudullisiin hankkeisiin eri puolilla Suomea ja projektipäällikkö osallistui kahteen valtakunnalliseen sosiaalialan tietoteknologia-seminaariin.

Alla olevassa kuvioissa on kuvattu hankkeen kehittämistyöhön osallistunutta verkostoa. Osaan toimijoista oltiin kontaktissa vain kerran esimerkiksi tiedonvaihdon tai konsultoinnin vuoksi. Lähes jokaisen kanssa yhteydenpitoa oli kuitenkin enemmän. Kuviot havainnollistavat hankkeen toimintakenttää. Kehittämistyö edellytti toimivia suhteita eri tahoille, mutta verkostojen luominen vei aikaa.

Kuvio 8. Hankkeen yhteistyöverkosto maaliskuussa 2006

Kuvio 9. Hankkeen yhteistyöverkosto joulukuussa 2007

3.4.5 Raportointi

Projektipäällikkö raportoi suullisesti ja kirjallisesti hankkeen etenemisestä ohjausryhmälle sen tapaamisissa. Sosiaalitaidon kanssa hankkeen ajankohtaisista asioista kertominen oli viikoittaista koko toiminnan ajan. Uudenmaan liitolle työskentelystä raportoitii jokaisen maksatushakemuksen yhteydessä, loppuraportti mukaan luettuna yhteensä kuusi kertaa.

4 HANKKEEN TAVOITTEIDEN, TYÖSKENTELYN JA TULOKSELLISUUDEN ARVIOINTI

Arkitieto biteiksi -hanketta on arvioitu seuraavissa kappaleissa osatavoitteittain kolmesta eri näkökulmasta: *tavoitteiden asettaminen, työskentely ja tavoitteiden saavuttaminen*. Hankkeessa dokumentoitiin aineistoa, jonka avulla oli mahdollista arvioida kehittämistyötä näistä näkökulmista. Arviointiaineistona palvelevat kehittämistyöhön osallistuneilta pyydyt kirjalaiset itsearviointit, dokumentoidut keskustelut ja kokousmuistiot. Suurelta osalta seuraava osuus perustuu kuitenkin projektipäällikön omaan kokemukseen ja sen välittämiseen. Saavutusten ja hyödyllisyyden arviointi on aina hankalaa, ja tässä tapauksessa se on sitä myös arviointiaineiston suppeuden vuoksi.

4.1 Tiedonhallinnan selvitys antoi hajanaisen kuvan sosiaalitoimen tiedonhallinnasta

Hankkeen kehittämistyön tarvetta kartoitettiin kahdessa eri selvityksessä vuosina 2004 ja 2005. Kuten aiemmin on kerrottu, hankkeen aikana toteutettu Länsi- ja Keski-Uudenmaan tiedonhallinnan selvitys pyrki löytämään ne tarpeet, joihin käytännön kehittämistyö kohdennettaisiin. Selvityksen aineisto perustui alan kirjallisuuteen ja vastaaviin selvityksiin, kyselyyn ja haastatteluihin. Selvitystyötä aloitettaessa sille asetettiin neljät tavoitetta: olemassa olevan tiedon kokoaminen, tiedon tuotannon ja dokumentoinnin tämän hetkisen tilanteen kuvaaminen, sosiaalialan tiedon jalostamisen ja hyväksikäyttämisen selvittäminen sekä käytössä olevan teknologian kartoittaminen.

Selvityksen alkupuolella oli katsaus alueen tietohallintoon ja käytössä oleviin tietojärjestelmiin. Noin viidenneksen (kuusi sivua) selvityksestä vievä osuus raportoi pääasiassa sosiaalitoimen ohjelmistoista, tietohallinnon ja tukipalvelujen organisoinnista sekä suunnitelmista. Avoimilla kysymyksillä haetut kehittämistarpeet jäivät melko hajanaisiksi. Asiakastietojärjestelmissä oli puutteita, mutta yhtä selvää tarvetta kehittämiselle ei aineistosta ollut löydettävissä. Selvityksen valtaosa, noin kolme neljännestä, keskittyi kuvaamaan tiedontuotannon nykytilaa ja erityisesti sen erilaisia kehittämistarpeita. Selvitykseen oli kerätty myös tietoon ja dokumentointiin liittyvää teoriaa. Haastatteluaineiston avulla käytiin läpi kuntien tiedontuotannon nykytilaa ja tarpeita: dokumentoinnin käytäntöjä, kokemuksia tietojärjestelmien ominaisuuksista sekä sosiaalitoimessa käytössä olevan tiedon luonteesta, heikkouksista ja käyttämisestä.

Selvityksen lopussa kehittämistarpeet-kappaleessa ja johtopäätös-luvussa listattiin neljän eri tyyppisen pääotsikon alle selvityksessä esille tulleita mahdollisia kehittämistyön kohteita: 1) ohjeistusten laatiminen dokumentointiin, 2) seudullisten tilastointitarpeiden määrittäminen ja tilastojen sisällöstä sopiminen seututasolla, 3) sosiaalityöstä kertyvän laadullisen tiedon välittäminen päätöksentekoon ja 4) työskentelymenetelmien ja teknisten ratkaisujen kehittäminen sosiaalityön vaikuttavuuden mittaamiseksi. Aineisto toi esiin kunnista hyvin sekalaisia kehittämistarpeita, jotka selvityksen lopussa oli kuitenkin onnistuttu kokoamaan pääteemojen alle.

Hankkeen rahoitushakemukseen kirjattu *paikantaa sosiaalialan tiedon hyödyntämisen kehittämisen kannalta keskeisimmät kysymykset* -tavoite täyttyi selvityksellä vähintään tyydyttävästi. Selvityksessä oli nostettu esille yksilöivästi osa kehittämistarpeista. Toisaalta juuri useat kehittämistarpeet, puutteet sosiaalitoimen tietohallinnossa ja toiveiden tietynlainen jäsentymättömyys loivat hajanaisen ja jäsentymättömän kuvan käsitellystä teemasta. Ongelma saattoi olla osaksi selvityksen toteuttamisessa ja rakenteessa. Selvitys onnistui joka tapauksessa välittämään kuvan sosiaalitoimen tiedonhallinnan kentän pirstaleisuudesta ja ongelmien moninaisuudesta.

4.2 Tavoitteiden asettaminen tähtäsi konkreetiaan

Hankehakemuksen tavoitteet muotoiltiin ennen *Sosiaalitoimen tiedonhallinta Länsi- ja Keski-Uudellamaalla* -selvityksen kokoamista ja sen esille nostamia kehittämistarpeita. Lähtökohtana oli, että tulevan kehittämistyön tavoitteet tarkennetaan *selvityksellä, josta määrittyvät myös yleiset kehittämistavoitteet* (toteuttamissuunnitelma 4/2005). Hakemukseen kirjatut tavoitteet oli siis muotoiltu muuhun jo olemassa olevaan tietoon (mm. esiselvitys Informaatioteknologian hyödyntäminen, Jukka Ohtonen 2004) ja näkemykseen perustuen.

Jo hakemusvaiheessa lähtökohtana oli, että tiedonhallinnan selvityksen laatimisen ohella hanke pyrkii kehittämään *sosiaalialan tietovarantoja ja tietojärjestelmiä Uudellamaalla*. Keinoina oli mainittu *pilottikunta-työskentely* ja sen osana mm. *henkilöstön perehdyttäminen ja kouluttaminen*. Tulostavoitteena oli kehittää *Sosiaalitaidon seuduille soveltuva työskentelymalli tai työkalu, jolla sosiaalihuollon kautta kertyvä tieto kyetään systemaattisesti kerätä, koota, analysoida ja hyödyntää erityisesti seudullisessa suunnittelutyössä kattaen sekä sosiaali- ja terveysalan hyvinvointistrategisen ohjelmatyön että yleisemmänkin seudullisen strategiatyön*.

Alkuperäiset tavoitteet oli muotoiltu löyhästi. Tarkoituksena oli, että niitä tarkennettaisiin kehittämistyön käynnistyessä. Projektipäällikkö aloitti tehtävässään 1.11.2005 ja tavoitteiden täsmentäminen jatkui vuoden 2005 marraskuusta tammikuuhun 2006. Vetäjä perehtyi sosiaalitoimen tiedonhallintaan kirjallisuuden ja selvitysten avulla, tapasi sosiaalitoimen työntekijöitä ja esimiehen, valtakunnallisen tietoteknologia-hankkeen vetäjiä sekä alan tutkijan. Erilaisten näkemysten ja tiedon myötä tavoitteita ja sisältöä täsmennettiin yhdessä Sosiaalitaidon työntekijöiden kanssa.

Kuinka alkuperäisten tavoitteiden tarkentaminen onnistui? Hankkeen alussa eri tahojen kannanotot viestivät, että kolmea osatavoitetta tulisi edelleen tarkentaa – ja karsia. Ensimmäisessä ohjausryhmän kokouksessa helmikuussa 2006 annettujen arvioiden mukaan osatavoitteet eivät olleet täsmentyneet ja konkretisoituneet riittävällä tavalla, jotta hanke olisi voinut toimia arkityötä varten ja sen näkökulmasta. Haasteena pidettiin useiden ja melko suurien tavoitteiden läpiviemistä. Vastavia arvioita tavoitteiden asettamisesta oli antanut aiemmin joulukuussa valtakunnallisen sosiaalialan tietoteknologia –hankkeen projektipäälliköt, jotka olisivat pitäneet yhtäkin osatavoitetta riittävänä hankkeen resursseille.

Arkitieto biteiksi –hankkeen tavoitteiden tarkentaminen vei enemmän aikaa kuin mitä ehkä osattiin hankehakemusta jätettäessä arvioida. Haasteena oli päästä kiinni tavoitteisiin, jotka olisivat tarpeeksi käytännöllisiä ja yksilöityjä. Osatavoitteiden 1 (sosiaalipäivystys) ja 2 (lastensuojelu) osalta tämä onnistui alkutalven 2006 aikana. Tämä todettiin myös ohjausryhmän toisessa kokouksessa toukokuun alussa 2006. Kehittämistyölle oli löytynyt tarpeeksi konkreettisia sisältöjä ja ennen kaikkea käytännöllisiä toteutustapoja ja yhteistyökumppaneita, joten työ käynnistyi heti alkuvuodesta 2006.

Osatavoitteen 3 (strategiatyö) kohdalta tavoitteen ja toiminnan määrittely eivät onnistuneet vastaavalla tavalla. Kehittämistyölle jouduttiin hakemaan suuntaa aina vuoden 2006 syksyyn saakka, joten osatavoitteen asettamisessa voi sanoa epäonnistuttaneen. Sosiaalitoimen tiedonhallinnan seminaarissa (25.4.06) osallistujat pitivät strategiatyötä tarpeellisena, mutta sen sisällöstä ei ollut yksimielisyyttä. Ohjausryhmä oli toukokuun 2006 kokouksessaan yksimielisesti sillä kannalla, että strategiatyön tavoitetta tulisi muuttaa ja täsmentää, sillä yleisille linjauksille nykytilanne ei ollut otollinen.

Ongelma oli siis tavoitteen sisällön määrittelyssä, joka ei vastannut kuntien ja toimintaympäristön tarpeita. Erityisesti kunta –ja palvelurakennemuutos vei kuntien voimavaroja ja muutti seudullisen yhteistyön tarpeita ja ennustettavuutta. Hankkeen piti pyrkiä tältäkin osin tarpeeksi konkreettisen kehittämistyöhön. Vuoden alussa 2007 tavoitteeksi oli muotoutunut *sosiaalitoimen ja tietohallinnon yhteistyön kehittäminen*, jonka pyrkimyksenä oli selvittää rakenteiden olemassa olo ja löytää konkreettisia yhteistyön kohteita. Kohderymänä tulivat olemaan seutujen tietohallinto –työryhmät, sosiaalitoimen asiakastietojärjestelmistä vastaavat pääkäyttäjät (ohjelman käytön tukihenkilöt) sekä tietohallinnon sosiaalitoimesta vastaavat henkilöt.

4.3 Hankkeen osatavoitteita koskevan työskentelyn arviointi

Arkitieto biteiksi –hankkeen kolmen osatavoitteen kehittämistyön etenemistä, toimia ja työmenetelmiä on kuvailtu raportin aiemmassa osassa. Seuraavissa kappaleissa on arvioitu työskentelyä. Arvioinnit perustuvat vetäjän omaan näkemykseen sekä muiden kehittämistyöhön osallistuneiden tekemiin arvioihin, joita hankkeessa dokumentointiin.

Hankkeen kokonaisuutta ja osatavoitteita arvioitiin ohjausryhmässä. Arvioinneissa toistu jäsenille välittynyt kuva hankkeen kahden osatavoitteen konkretisoitumisesta ja toiminnan edistymisestä. Sosiaalipäivystyksen ja lastensuojelun kehittämistyöstä ohjausryhmä myös keskusteli eniten ja antoi ohjeita työn sisältöön. Osatavoitteen kolme eli strategiatyön tavoitteen asettelun ongelmallisuus heijastui työskentelyn hitaana aloittamisena. Kun tavoite tarkentui, löytyi työskentelylle myös ohjausryhmän näkemyksen mukaan tarpeeksi konkreettinen sisältö ja työtapa. Alkuvaiheen työskentelyn tärkeimpänä tekijänä osa jäsenistä piti verkostoitumisesta ja sitouttamisesta onnistumista, jotta hanke saa käyttöönsä tarvittavat henkilöt ja heidän resurssinsa. Tavoitteita koskeva työskentelyn olisi oltava riittävän käytännönläheistä.

4.3.1 Sosiaalipäivystyksen tiedonhallinnan kehittäminen (osatavoite 1)

Sosiaalipäivystyksen tiedonhallinnan kehittämistyö toteutettiin yhdessä Keski-Uudenmaan päivystyksen työntekijöiden ja esimiesten kanssa. Prosessikuvaus, dokumentoinnin sisällön ja seurantalomakkeen määrittely vaativat useita tapaamisia. Keskimäärin työkokouksia pidettiin työryhmän tai sosiaalipäivystys-hankkeen projektipäällikön kanssa noin kerran kuukaudessa.

Taulukko 2. Sosiaalipäivystyksen osatavoitteeseen liittyneet kuntatyöntekijöiden yhteistyötapaamiset, kpl

Vuosi	Työkokoukset ja tapaamiset
2006	14
2007	12
Yhteensä	26

Tiiviimmän työskentelyjakson päättyessä talvella 2007 työryhmän jäseniä pyydettiin arvioimaan osatavoitetta. Työntekijät pitivät päivystysprosessin määrittelytyötä ja dokumentoinnin ohjeistuksen tekoa onnistuneina. Työskentely oli ollut vuorovaikutteista ja pitkäjänteistä, joskin sitä hankaloittivat työntekijävaihdokset. Myöhemmin tehtyä seurantalomakkeen laatimista pidettiin myös ansiokkaana. Ongelmia, jotka voisivat estää tavoitteen saavuttamista, oli työryhmän osallistujien mielestä ollut. Seurannan aikana ei ohjeistettu riittävästi lomakkeen täyttöön. Kriitikki kohdistui myös itse työn sisältöön. Osa työntekijöistä epäili, että seurannan tekoon panostaminen ei lopulta tuotaisi työntekijätasolle mitään hyötyjä. Kuntien asiakastietojärjestelmiin tehtävä dokumentointi oli työskentelyn alkuvaiheen jälkeen jäänyt taka-alalle, eikä siihen enää palattu.

Sosiaalipäivystyksen osatavoitetta koskeva kehittäminen koostui lähinnä Keski-Uudenmaan päivystyksen ja sen työntekijöiden kanssa tehdystä työstä. Toinen mittava työsaika muodostui projektipäällikön pääasiassa tekemästä seurantajärjestelmän kehittämisestä, tilastojen koostamisesta ja raportoinnista sekä tiedonhallinnan selvityksen laatimisesta. Työskentely oli onnistunutta selvän tavoitteen ja päivystystyöntekijöiden sitoutuneisuuden ansiosta. Kehittämistyölle oli saatu Keski-Uudenmaan sosiaalitoimen esimiehiltä toimeksianto, joka helpotti asian eteenpäin viemistä. Esimiehille myös kerrottiin hankkeen aikana muutamia kertoja työn edistymisestä. Alkuvaiheessa työskentelyssä vaikutti ehkä kehittämistyölle tyypillisesti olevan irrallisia avauksia. Myöhemmin osoittautui, että eri työskentelyt tukivat toisiaan ja tavoitteen saavuttamista.

4.3.2 Lastensuojelun työskentelyprosessin ja sen dokumentoinnin kehittäminen (osatavoite 2)

Lastensuojelun prosessin ja sen dokumentoinnin kehittämistä tehtiin tiiviimmin Karkkilan ja Siuntion lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden ja perhetyöntekijöiden kanssa. Työskentelyjaksona aikana kokoonnuttiin viisi kertaa ja lisäksi muutamia kertoja seudullisiin ja kuntakohtaisiin tapaamisiin. Työskentelyn viimeisimpiin kuuluvassa palaverissa työntekijöitä pyydettiin arvioimaan tehtyä työtä. Minkälaisia arvioita, hyötyjä ja mahdollisia haittoja he näkivät työskentelyssä, työtavoissa tai itse tavoitteissa?

Taulukko 3. Lastensuojelun osatavoitteeseen liittyneet kuntatyöntekijöiden yhteistyötapaamiset, kpl

Vuosi	Työkokoukset ja tapaamiset
2006	10
2007	12
Yhteensä	22

Kehittämistyön tavoitteen asettelussa oli onnistuttu osallistujien mukaan. Työskentelyn kohdentumista lastensuojelun dokumentoinnin ja prosessin nykytilan selvittämiseen pidettiin tarpeellisenä. Toimivaa kehittämistyössä oli ollut dokumentoinnin ohjeistuksien laatiminen yhteistyössä toisen kunnan työntekijöiden kanssa. Toki haasteitakin oli ollut. Toimintaympäristön paineet vaikuttivat myös teeman käsittelyyn ja työkokouksiin osallistumiseen. Lastensuojelun työkiireet, melko useat työntekijävaihdokset ja puutteet työkaluissa (asiakastietojärjestelmät) vaikeuttivat sekä työskentelyä että työn sisällön omaksumista. Nämä tekijät näkyivät myös osalla heikkona sitoutumisena kehittämistyöhön ja oman työyhteisön toimintatapojen pohtimiseen.

Kehittämistyön laajentuessa koko Hiiden seudulle toukokuussa 2007 työskentely muuttui. Mukaan tuli kuntia, joissa aihetta ei oltu käyty läpi muutoin kuin haastattelukierroksella ja osalle itse hankkeen saattoi olla vieras. Työkokous-työskentelyn onnistuneina toimina nähtiin useita piirteitä. Pienryhmätyöskentely muiden työntekijöiden kanssa oli arvokasta kokemusten vaihdon ja vertaistuen vuoksi. Työskentely tuotti kehittämistarpeita ja ideoita omaan sekä työyhteisön työskentelyyn. Työkokous oli toteutukseltaan ja tavoitteen esittelyltään selkeä.

Seudullisuus näyttäytyikin työskentelyn ja työkokouksen kompastuskivenä, jos kohta rikastuttavanakin. Kunnilla oli joidenkin osallistujien mielestä jo lähtökohdat dokumentoinnin kehittämiseksi niin erilaiset, että yhteinen työskentely ei tuottanut kaikille merkittävää hyötyä. Toimintaympäristön esteet olivat useiden mielestä tavoitteen saavuttamisen tiellä. Koska työkokouksesta puuttuivat lähes kaikki esimiestason henkilöt, todellista sitoutumista tai hyväksyntää työskentelylle oli vaikea saada. Sitoutumisen ongelma oli myös henkilöstöllä ehkä juuri toimintaympäristön esteiden ja esimiesten puuttumisen takia.

Vastaava työskentely vedettiin läpi Länsi-Uudenmaan seudun kahdessa yhteisessä tilaisuudessa Tammisaaressa. Seudun ensimmäisessä tapaamisessa maaliskuussa keskusteltiin kehittämistarpeista ja kehittämistyön toteuttamisesta. Työkokouksessa tehty prosessin ja dokumentoinnin kehittämistarpeiden kartoittaminen ja keskustelu niistä yhdessä muiden kanssa oli osallistujien mukaan onnistunutta. Toteutusta pidettiin selkänä ja jäsentyneenä. Mitä ongelmia tavoitteen toteuttamisessa nähtiin oleva? Työskentely ei tavoittanut kuin osan seudun kunnista ja työntekijöistä. Tuttu ongelma kehittämistyöhön paneutumiseksi työkokouksessa ja työyhteisössä olivat työkiireet.

Kehittämistyön viimeinen työkokous oli syyskuussa 2007 Lohjalla, johon osallistui lastensuojelun työntekijöitä molemmilta seuduilta. Palaute ja arviot kerättiin sähköisellä kyselyllä, johon antoi vastauksensa kolmannes osallistujista (11 työntekijää). Työkokous oli kaksiosainen. Luento-osuutta uudesta lastensuojelulaista osallistujat pitivät erittäin hyödyllisenä, se oli sitä sekä oman työn että koko seudun kannalta. Työkokouksen lopussa vedettyä esittelyä ja keskustelua kehittämistyöstä pidettiin samoin hyödyllisenä, mutta osa oli tyytymättömiä hajanaiseen kehittämistarpeiden listamiseen ja selvän jatkotyön suunnitelman puuttumiseen. Toisaalta työtapojen peilaamista uuden lain vaatimuksiin pidettiin tarpeellisenä.

Kuten muissakin osatavoitteissa, projektipäällikön tekemä taustatyö ja materiaalin kokoaminen vei paljon työaika. Tähän työhön osallistuivat aktiivisesti myös Sosiaalitaidon asiantuntijat. Vaikuttavimmaksi kehittämistyöksi koetaan usein silti työ niiden työntekijöiden kanssa, joiden työtä pyritään joltain osin kehittämään. Lastensuojelun prosessin ja dokumentoinnin osatavoitteen työskentely koostui useasta erilaisesta toimintamuodosta. Koska ensisijaisena tavoitteena oli työkäytäntöjen yhdenmukaistaminen ja selkiyttäminen kuntien kesken, nousi toiminnan tärkeimmäksi työmuodoksi yhteistyö lastensuojelun sosiaali- ja perhetyöntekijöiden kanssa.

4.3.3 Sosiaalitoimen ja tietohallinnon seudullinen yhteistyö (osatavoite 3)

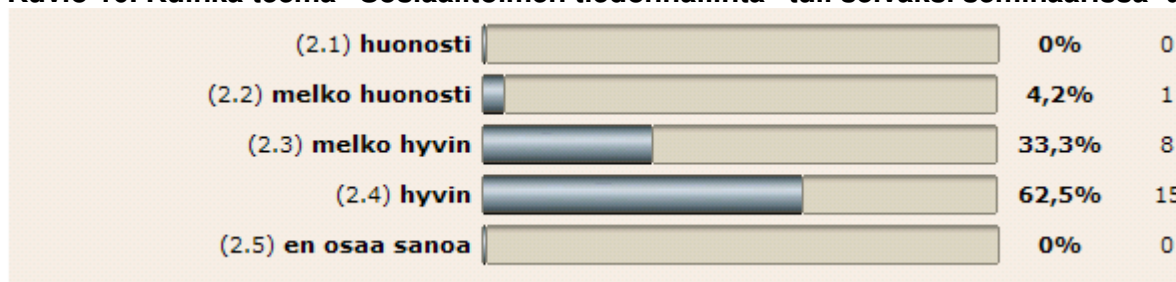
Hankkeen kolmas osatavoite osoittautui sisällön ja toiminnan osalta haastavimmaksi. Kun osatavoitteelle määriteltiin muutamia työskentelymuotoja, jäi toimintojen ja tavoitteen yhteys edelleen melko hämäräksi. Sosiaalitoimen ja tietohallinnon yhteistyön edistäminen muodostui hankkeessa lopulta kolmesta työskentelymuodosta: sosiaalitoimen tiedonhallinnan seminaari keväällä 2006, seudullisten tietohallinto-työryhmien tapaamiset sekä pääkäyttäjien verkostotapaamiset vuonna 2007. Tietohallinnon edustajilta työskentelystä ei kerätty arviointia, joten heidän osaltaan näkemykset pohjautuvat dokumentoituihin keskusteluihin.

Taulukko 4. Tietohallinnon osatavoitteeseen liittyneet kuntatyöntekijöiden yhteistyötapaamiset, kpl

Vuosi	Työkokoukset ja tapaamiset
2006	4
2007	4
Yhteensä	8

Löyhästi osatavoitteen teemaan liittynyt seminaari oli osallistujien mukaan vähintään melko hyvä työskentelyltään ja sisällöltään. Seminaariin oli koottu tiedonhallinnan kehittämistä ja haasteita esittelevistä luennoista. Päivän aikana käytiin läpi useita eri teemoja ja kaikkia osallistujia yleisluonteisuus ei palautteen mukaan palvellut. Työskentelyosuus jäi yleisö- ja loppukeskustelun varaan ja tähän osuuteen olisi kaivattu muutamissa arvioinneissa terävyyttä ja provosointia – olihan koolla monipuolinen asiantuntemus, jota olisi voinut hyödyntää monella tavalla.

Kuvio 10. Kuinka teema ”Sosiaalitoimen tiedonhallinta” tuli selväksi seminaarissa -arviointi

Tietohallinto-työryhmien tapaamiset olivat tilaisuuksia, joissa esiteltiin hanketta, sosiaalialan ajan-kohtaisia kysymyksiä ja avattiin keskustelua tietohallinnon ja sosiaalitoimen yhteistyöstä. Vastaanotto Hiiden seudun, Keski-Uudenmaan ja Länsi-Uudenmaan työryhmissä oli kaikissa myönteinen, mutta seudusta riippuen näkemys sosiaalitoimen ja tietohallinnon yhteistyöstä vaihteli. Yhteistyön tarve sosiaalialan kanssa koski tietohallinnon mukaan pääasiassa tiedonvaihtoa ja toimintatavoista sopimista. Erityisesti Keski-Uudellamaalla tietohallintojen edustajat kokivat, että esimerkiksi sosiaalialan kehittämishankkeiden ja niiden työntekijöiden tarvitsemista atk-tukipalveluista olisi tietohallinnon hyvissä ajoin ennen hankkeen käynnistymistä.

Kolmantena työmuotona osatavoitteessa olivat pääkäyttäjien ja tietohallinnon yhteiset tapaamiset. Keski-Uudenmaan työkokouksen onnistuneimpia anteja olivat kehittämistarpeista keskustelu, tilanekartointu ja tilaisuuden tarjoama mahdollisuus verkostoitua. Osallistujat kiittelivät aktiivista osallistumista ja sitoutumista yhteiseen keskusteluun yhteistyötavoista. Keski-Uudenmaan jatkotapaamista syyskuussa 2007 pidettiin yhtä tarpeellisena kuin ensimmäistäkin. Pääkäyttäjillä oli siis tarve keskustella omaan työhön liittyvistä kysymyksistä ja ongelmista sekä vaihtaa tietoja ja toimintakäytäntöjä. Arvioinnissa kehuttiinkin työskentelyyn sitoutumista. Toisella kerrallakaan ei kyetty löytämään vielä selvää yhteistyökohdetta, vaan se edellytti vielä jatkotyöstämistä. Konkreettisen yhteistyökohteen puuttumisen pelättiin tyrehdyttävän hyvin alkaneet tapaamiset.

Pääkäyttäjien tapaamisia järjestettiin kaikilla kolmella seudulla, mutta vain Keski-Uudellamaalla verkosto katsoi säännölliset jatkotapaamiset tarpeellisiksi. Länsi-Uudellamaalla kokoontunut ryhmä piti työkokouksen tarjoamaa mahdollisuutta keskustella pääkäyttäjien tehtävistä ja kehittämistar-

peista hyödyllisenä. Toisaalta yhteistyön esteinä nähtiin esimiesten tietämättömyys asiasta ja sitoutumattomuus. Vastaava yhteistyötä seudulla oltiin tekemässä myös muissa kuntien yhteishankkeissa. Hiiden seudulla vastaanotto ja työkokouksen arviointi oli hyvin samantyyppistä kuin Länsi-Uudellamaalla. Keskustelu, vertaistuki, tiedonvaihto ja kehittämistarpeiden esille nostaminen olivat tapaamisen ansioita. Vähäinen osallistujamäärä (5 henkeä) taas vähensi tapaamisen merkitystä.

Kolmannen osatavoitteen ongelmallisuutta tavoitteen asettamisen ja saavutusten osalta on raportissa pohdittu melko paljon. Toteutettu työskentely oli kuitenkin vaivalloisesta alusta huolimatta osallistujien mukaan tarpeellista. Työskentelyä leimasi tarpeiden kartoittaminen, joka riitti ainakin kertaluonteisen työn sisällöksi. Kehittämistyön kohderyhmien valinnat (tietohallinto-työryhmät ja pääkäyttäjät) olivat oikeanlaisia avauksia. Voi toki pohtia, olisiko työskentely ollut hedelmällisempää ja enemmän tavoitteen mukaista, jos työryhmä-tapaamisille olisi asetettu etukäteen ehdotus yhteistyön tavoitteesta. Tämä tavoite olisi saattanut olla helpostikin löydettävissä muutamilla etukäteiskeskusteluilla.

4.3.5 Ohjausryhmän työskentelyn arviointi

Hankkeen ohjausryhmä kokoontui kahden vuoden aikana kahdeksan kertaa. Ensimmäisessä kokouksessa tehdyn linjauksen mukaisesti sillä oli *hankkeen sisältöä asiantuntijuuden avulla ohjaava ja tukeva tehtävä*. Kokoonpano tätä tehtävää varten oli onnistunut. Mukana oli asiantuntijoita, joille sosiaalialan käytännöt ja teoria olivat tuttuja: sosiaalitoimen esimiehiä ja kehittämistyöntekijöitä sekä tutkijoina ansioituneita henkilöitä.

Ryhmän antamat perusohjeet työn konkreettisuudesta, pieniin asioihin panostamisesta ja ymmärrys kehittämistyöstä aukenivat vähitellen hankkeen vetäjälle. Ohjausryhmä paneutui kokouksissa keskusteluihin, joka näkyy tapaamisista laadituista muistioista. Ryhmän omaa toimintaa ei kokouksissa arvioitu kovin paljon, mutta muutama palaute ja vetäjän omat havainnot auttoivat parantamaan kokousten toimivuutta. Haasteet koskivat lähinnä kokousten kulkua ja osallistumisaktiivisuutta.

Hankkeen alkuvaihe edellytti vetäjältä melko tarkkaa tehdyn kehittämistyön ja sisällön raportointia, jotta ohjausryhmä hahmottaisi, mitä hanke todella tekee. Hankkeen edetessä projektipäällikkö piti omaksumassaan tavassa esitellä tekemäänsä, jolloin ohjausryhmän rooli kutistui muutamissa tapaamisissa kommentoinniksi ja toiminnan hyväksymiseksi. Palaute asiasta muutti tilannetta vuoden 2007 kokouksissa. Tapaamisissa pyrittiin nostamaan keskusteltavaksi tiedonhallinnan ja kehittämistyön teemoja pelkän hankkeen toiminnan esittelyn sijaan. Ohjausryhmää olisi voinut käyttää enemmänkin, sillä yhteys käytännön työhön jäi raportoinnin varaan. Tämä tuli esiin viimeisessä kokouksessa pyydytyssä loppuarvioinnissa.

Toinen ohjausryhmän tapaamisia leimannut toimivuutta heikentävä piirre oli heikohko osallistumisaktiivisuus lukuun ottamatta kolmea ensimmäistä tapaamista. Vuoden 2006 viimeisessä kokouksessa paikalle tuli projektipäällikön ohella neljä henkilöä ja samalla tasolla osallistujamäärä pysyi hankkeen loppuun saakka. Asiaan kiinnittivät huomiota paikalla olleet jäsenet ainakin toukokuun 2007 kokouksessa. Projektipäällikköä pyydettiin täydentämään ohjausryhmää uusilla jäsenillä hankkeen kahteen viimeisimpään kokoukseen. Yksi uusi henkilö lupautui mukaan, mutta yhteensattumien vuoksi hänkään ei päässyt enää työhön osallistumaan. Kokouksiin pyydettiin lisäksi mukaan kehittämistyössä mukana olleita henkilöitä.

Ohjausryhmän jäsenten mahdollisuuksiin osallistua kokouksiin oli varmasti syitä, joilla ei ollut tekemistä hankkeen kanssa. Hankkeen alussa jokainen jäsen kutsuttiin mukaan henkilökohtaisesti ja lähes kaikki projektipäällikkö myös tapasi. Etukäteiskeskustelu ja hankkeesta tiedottaminen luultavasti motivoivat osallistumaan kokouksiin. Työntekijävaihdoksien mukana osa jäsenistä vaihtui. Uusiin jäseniin olisi pitänyt ottaa vastaavalla tavalla yhteyttä – sitä hankkeen vetäjä ei kuitenkaan tehnyt.

Kehittämistyöhön sitoutumiseen vaikuttaa kohderyhmästä riippumatta samat lainalaisuudet. Jos työ koetaan tarpeelliseksi itselle, siihen on helppo lähteä mukaan. Useissa tapauksissa tarve ja

työn hyöty täytyy silti perustella, jotta kehittämistyö saadaan käyntiin. Vaikka tarve tunnistettaisiinkin, voi työskentelymuoto tuntua huonolta tai turhautavalta. Projektipäällikön näkökulmasta hankkeen toisenlainen organisointi ja vastuunjako olisivat tukeneet kehittämistyötä paremmin ja olisi saattanut tuntua esimerkiksi ohjausryhmän jäsenistä mielekkäämmältä. Koska ohjausryhmällä ei ollut sitovaa päätösvaltaa hankkeen toimintaa, kokousten roolina oli antaa asiantuntijanäkemyksiä. Ohjaava vaikutus projektipäällikön työhön jäi väistämättä puolinaiseksi ja ehkä tämä heikensi myös ohjausryhmän työn mielekkyyttä. Parempi ratkaisu kehittämishankkeen työn tukemiseen ja linjaukseen olisi ollut kaksitasoinen projektinohjaus. Asiantuntijoista koostunut ryhmä olisi kokoontunut muutaman kerran vuodessa ja käytännön työtä johtava projekti- tai ohjausryhmä taas tiiviimmin.

4.4 Asetettujen tavoitteiden saavuttamisen arviointi

4.4.1 Sosiaalipäivystyksen tiedonhallinnan kehittäminen (osatavoite 1)

Sosiaalipäivystyksen tiedonhallinnan kehittämisen tavoitteet asetettiin vuoden 2006 alkupuolella. Tavoitteina oli *määritellä päivystyksen toiminnan kannalta oleellisen tiedon sisältö ja dokumentointikäytännöt sekä selvittää kuntien sosiaalitoimen tietojärjestelmien yhteiskäytön mahdollisuudet*. Seudulliselle hankkeelle ominaisesti myös Arkitieto biteiksi –hankkeen kaikkea työskentelyä koski *velvoite kehitystyön ja tiedon levittämisestä koko Länsi- ja Keski-Uudellemaalle*.

Lyhyesti voi todeta, että tavoitteet toteutuivat ja lähes suunnitellusti, kuin hankkeen alussa oli suunniteltu. Tämä pitää paikkaansa erityisesti, kun tarkastellaan osatavoitteen kehittämistyön tuotoksia, jotka on luetteloitu seuraavassa taulukossa:

Taulukko 5. Sosiaalipäivystyksen tiedonhallinnan kehittämistyö

Tuotokset
<ul style="list-style-type: none"> • Sosiaalipäivystyksen prosessikuvaus • Dokumentoinnin ohje • Päivystystyön seurantalomake • Raportti Keski-Uudenmaan sosiaalipäivystystyöstä • Ratkaisuja sosiaalihuollon seudulliseen tiedonhallintaan

Osatavoitteen kehittämistyön tulosten levittäminen jatkui hankkeen päättymiseen saakka. Sosiaalipäivystyksen raporttia jaettiin Keski-Uudenmaan sosiaalitoimen esimiehille ja päätöksentekijöille. Seurannan ensimmäisistä tuloksista projektipäällikkö oli raportoinut marraskuussa 2006 pidetyssä Keski-Uudenmaan sosiaalipäivystyksen seminaarissa. Keski-Uuttamaata varten tehtyjä tiedonhallinnan selvittelyjä hyödynnettiin myös syksyllä 2007 aloittaneen Hiiden ja Länsi-Uudenmaan sosiaalipäivystyksen suunnittelussa. Kehittämistyön tuotoksia levitettiin hankkeen nettisivujen avulla, jonne vietiin seurantalomake ja dokumentointiohjeistukset. Keski-Uudenmaan sosiaalipäivystyksen prosessikuvaus päättyi aina valtakunnallisen sosiaalipäivystyksen dokumentointityöryhmän käyttöön ja hyödynnettäväksi saakka.

Tavoitteiden saavuttamisen kannalta oleellisempaa kuin muodolliset tulokset on yleensä kehittämistyön prosessi, jolla ne on saavutettu. Esimerkiksi kirjallisiksi ohjeiksi käännetyt dokumentoinnin käytännöt edellyttivät useita tapaamisia ja keskusteluja päivystyksen työryhmän kanssa. Työntekijöiltä ja esimieheltä pyydytyissä arvioissa todettiin, että tämä *työskentely oli selkiyttänyt kuvaa sosiaalipäivystyksestä*. Yhteistyönä laadittu päivystyksen prosessikuvaus oli varmasti vaikuttanut tähän näkemykseen. Dokumentoinnin pohtiminen ja määrittely oli arvion mukaan *yhtenäistänyt päivystystyöntekijöiden kirjaamista*. Selvimpänä vaikutuksena työryhmän jäsenet pitivät kuitenkin *asiakastyön seurannan, lomakkeiden täyttämisen ja tilastoinnin toteuttamista*.

Subjektiiivisten näkemysten ja muodollisten tuloksien perusteella hanke saavutti asetetun osatavoitteensa. Dokumentoinnin tueksi laadittuihin ohjeisiin on työssä mahdollista palata myöhemmin. Laadittua prosessikuvausta on jo hyödynnetty työn sisällön kehittämisessä. Koska Keski-Uudenmaan sosiaalipäivystyksen kehittämistyö kohdentui pieneen ryhmään (mukana oli henkilöitä kaikkiaan noin 10), muodostui työryhmä-työskentelystä vuorovaikutteista ja tuloksellista. Hanke oli

edistämässä sosiaalipäivystyksen atk-ratkaisujen luomista. Tämä yhteistyö koettiin myös seudullisessa tietohallinto-työryhmässä kiinnostavaksi ja tärkeäksi.

Päivystyksen työntekijöille kehittämistyö konkretisoitui lopulta melko työlääksi koettuun seurannan toteuttamiseen. Seurannan ja tilastoinnin vaikutusta omaan työhön työntekijöiden oli vaikea nähdä hankkeen aikana. Seurannan raskaudesta annettiin palautetta myös hankkeen ohjausryhmässä ja Keski-Uudenmaan sosiaalipalvelujen esimiesten työryhmässä. Dokumentoinnin yhtenäistäminen jäi päivystyksen sisäiseksi, vaikka kohderyhmänä olivat alun perin koko Keski-Uudenmaan sosiaalilyö ja sen tekijät.

Hankkeen toinen osatavoite kohdistui Keski-Uudenmaan lisäksi vuoden 2007 lopussa aloittaneeseen Hiiden ja Länsi-Uudenmaan sosiaalipäivystyksen kehittämiseen. Projektipäällikön laati tiedonhallinnan teknisiä ratkaisuja esittelevän *Näkökulmia sosiaalihuollon seudulliseen tiedonhallintaan*-selvityksen. Alueen päivystyshanketta hallinnoiva Karjaan sosiaalitoimi ja hanketyöntekijät olivat selvityksen sisältöön tyytyväisiä. Selvitystä tullaan käyttämään pohjatietona seudun sosiaalipäivystyksen tiedonhallinnan järjestämisessä.

Sosiaalipäivystyksen tiedonhallinnan kehittämisessä saavutettua tulosta voi luonnehtia hankkeen onnistuneimmaksi ja hyödyllisimmäksi. Työskentelyssä yhdistyi dokumentointikäytäntöjen yhtenäistyminen, työn sisällön kehittäminen ja arviointi sekä uuden tiedon tuottaminen. Tehty kehittäminen vaikutti päivystystyöhön ja tuotti materiaalia, jota pystyttiin käyttämään hyväksi toisissa sosiaalipäivystyksissä ja jopa kansallisesti. Ohjausryhmän näkemyksen mukaan osatavoitteessa toteutetulla asiakastyön seurantaraportilla ja teknisiä ratkaisuja esittävällä selvityksellä on merkitystä myös valtakunnallisesti. Sosiaalialalla tuotetaan omasta työstä melko vähän tietoa, joten yli 1000 asiakastapahtumaan perustuvaa Keski-Uudenmaan sosiaalipäivystys –raporttia voi kutsua tutkimukseksi, josta on syytä raportoida laajemminkin.

4.4.2 Lastensuojelun prosessin ja sen dokumentoinnin kehittäminen (osatavoite 2)

Lastensuojelua koskeva osatavoite kohdistui työn dokumentoinnin ja tiedon tuotannon kehittämiseen. Hankkeen työksi asetettiin *lastensuojelun dokumentoinnin kartoittaminen ja tiedontuotantoa tukevien työ- ja toimintatapojen ja dokumentoinnin ohjeiden määrittelemine*n sekä *lastensuojelun sosiaalisen raportoinnin mallin luominen*. Kun kehittämistyötä laajennettiin koko Hiiden seutua ja Länsi-Uuttamaata koskevasti, muokattiin myös tavoitetta. Sisällössä alettiin painottaa dokumentoinnin ohella työkäytäntöjen yhtenäistämistä ajankohtaisen uudistuneen lastensuojelulain mukaisesti. Alkuperäisen osatavoitteen nimen *lastensuojelun tiedontuotannon systematisointi ja yhtenäistäminen* sijasta alettiin käyttää *lastensuojelun prosessin ja sen dokumentoinnin kehittäminen* - työnimeä.

Karkkilan ja Siuntion lastensuojelun työntekijöiden kanssa tehty työskentely keskittyi tiiviisti työn dokumentoinnin määrittelyyn ja siitä keskusteluun. Kehittämistyön selkeä eteneminen ja säännölliset tapaamiset loivat kahden kunnan kanssa tehtävälle työlle jatkuvuutta. Alkuvaiheessa korostui ohjeistuksen merkitys käytäntöjen yhtenäistämässä. Työn edetessä ymmärrys itse työskentelyn, keskustelujen ja pohdinnan, tarpeellisuudesta sai enemmän tilaa. Epäsuorana tuloksena oli myös, että kehittämistyön jakso paljasti jatkuvan oman työn pohtimisen ja kehittämisen merkityksen.

Hanke tuotti kartoituksen Hiiden lastensuojelun dokumentoinnista. Kartoitustyön pohjaa käytettiin hyväksi Karkkilassa ja Siuntiossa laaditulle dokumentoinnin ohjeelle. Pilottikuntien laatimaa ohjetta taas käytettiin hyväksi, kun kuntakäyntien ja seudullisten työkokousten päätteeksi koottiin yhteenveto uuden lastensuojelulain vaikutuksista työhön.

Taulukko 6. Lastensuojelun prosessin ja sen dokumentoinnin kehittäminen

Tuotokset
<ul style="list-style-type: none">• Kartoitus Hiiden seudun lastensuojelun dokumentoinnin nykytilasta• Lastensuojelun dokumentoinnin ohjeistus (Karkkila ja Siuntio)• Lastensuojeluilmoitusten seurannan koontilomake• <i>Yhteenvedoa uuden lastensuojelulain vaikutuksista lastensuojelutyöhön</i> –työpaperi• Verkostot

Työntekijät pitivät antamissaan arvioinneissa onnistuneena Karkkilassa ja Siuntiossa vedettyä prosessia. Työskentely oli avannut dokumentoinnin merkitystä ja auttanut pohtimaan oman ja työyhteisön kirjaamiskäytäntöjen selkiyttämistä. Käsitteiden lastensuojelutyön prosessista oli selkiytynyt ja kokemusten vaihto oli ollut antoisaa, arvioissa kiiteltiin. Vaikutuksina työntekijät listasivat, että ”dokumentointi on helpottunut, työkäytännöt selkiytyneet ja kirjaamisen mielekkyys on lisääntynyt”.

Koko Hiiden seutua ja Länsi-Uuttamaata koskevan työskentelyn tuloksena tuotettiin uuden lastensuojelulain vaikutuksia kokoava yhteenvedo. Konkreettista tuotosta ei kuitenkaan edeltänyt yhtä tiivis ja prosessimainen työ kuin Karkkilassa ja Siuntiossa. Tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden voi siis epäsuorasti sanoa heikentyneen. Lastensuojelun kahden seudun ja eri kuntien sosiaalityöntekijöiden sekä perhetyöntekijöiden seudulliset tapaamiset edistivät konkreettisesti verkostoitumista. Keskustelut, tiedon ja kokemusten vaihto toisen työyhteisön työntekijöiden kanssa tuottaa usein paremman lopputuloksen kuin ulkoa tuotu oppi työskentelytavoista. Tapaamisten arvioinneissa tämä tuli esiin, kuten Lohjalla syyskuussa 2007.

Työskentelyn tuloksellisuuden eräänä esteenä oli selvä ongelma kehittämistyön toteuttamisessa. Esimiehiä oli mukana työskentelyssä hyvin vähän ja heidän sitouttamiseen ei panostettu erikseen. Lähtökohtana oli seutujen sosiaali- ja terveysjohtajien antama hyväksyntä hankkeen työskentelylle. Lähiesimiesten kanssa projektipäällikkö ei tehnyt selvää tavoitteen asettamista, vaikka Hiiden seudun kuntavierailuilla heitä myös tavoitettiin.

Lopputuloksena oli tarve jatkaa yhteenvedon muokkaamista ja yleensä lastensuojelun seudullista kehittämistyötä. Syy tähän oli osittain sisällön luonteesta, johon edellä on jo mainittu. Työn kehittäminen vaatii jatkuvaa oppimista ja oman työn arviointia. Tämä päätelmä on selvästi luettavissa annetuista arvioinneista ja palautteista. Lastensuojelun ja sen prosessin kehittämistä haluttiin jatkaa seudullisesti myös hankkeen päättymisen jälkeen.

Sosiaalisen raportoinnin osalta on todettu työskentelyn epäonnistuminen, sillä kerätty aineisto oli suppea ja keskittyi pääasiassa toimenpiteiden kuvailuun. Aineiston laajentamista pohdittiin kuntien työntekijöiden kanssa, Sosiaalitaidossa ja ohjausryhmässä toukokuussa 2007. Toimenpideohjeena oli muun muassa tiedon kerääminen asiakastapauksesta kunnan muilta viranomaisilta, jolloin aineisto olisi syventynyt. Toinen ratkaisu olisi ollut raportoinnin suuntaaminen enemmän ennakoivan tiedon tuottamiseen esimerkiksi nuorten ongelmista ja haasteista kuntakohtaisella kyselyllä ja kartoituksella. Alkuperäinen tavoite lastensuojelun uuden tiedon tuottamisesta kutistui melko näennäiseksi raportiksi Karkkilan ja Siuntion lastensuojeluilmoituksista. Luotu ilmoitusten koontilomake oli ehkä toimivin osa tässä työskentelyssä.

Lastensuojelun prosessin ja dokumentoinnin kehittämistyö oli hankkeen toinen päälinja sosiaalipäivityksen ohella. Kahden kunnan osalta työ yhtenäisti käsitystä lastensuojelusta ja sen dokumentoinnista. Seudullisesti tässä työssä saatiin alustavia tuloksia. Ansoina oli uuden yhteistyön, työntekijöiden ja yhteisöjen verkostoitumisen edistäminen, jota voi pitää ennakoimattomana vaikutuksena. Tarve keskustella ja vaihtaa tietoa kollegoiden kanssa oli lastensuojelun sosiaalityöntekijöillä ja erityisesti perhetyöntekijöillä suurta. Kokonaisuutena tavoite saavutettiin ja työ tuotti hyötyä ja vaikutusta. Tiedon tuotannon kohdalla tulos uudesta työn raportointimallista jäi kesken.

4.4.3 Sosiaalitoimen ja tietohallinnon seudullinen yhteistyö (osatavoite 3)

Sosiaalitoimen tiedonhallinnan strategiatyön aloittaminen osoittautui hankkeelle vaikeaksi tavoitteeksi. Raportin työskentelyä kuvaavassa osiossa viitattiin toimintaympäristön haastavuuteen, loihan kunta- ja palvelurakenneuudistus paineen koko kuntarakenteen uudistamiseen. Yhden toimialan tiedonhallinnan pohtiminen ei siten ollut yhteistyökysymyksenä ensisijainen. Vastaava strategiatyötä oli tehty Suomessa hieman aiemmin useilla seuduilla, joten tarve ja sisällöt työskentelylle tuskin Länsi- ja Keski-Uudeltamaaltakaan puuttuivat. Toimintaympäristö koettiin haasteelliseksi, ja samalla tavoitetta ja toimintaa ei kyetty tarkentamaan toteutettavaan muotoon. Kun tavoite on liian yleinen, ei työskentelyllekään tahtonut löytyä oikeaa väylää.

Taulukko 7. Sosiaalitoimen ja tietohallinnon seudullinen yhteistyö

Tuotokset
<ul style="list-style-type: none">• Esitys sosiaalialan henkilöstön atk-osaamisen kehittämisen yhteistyöstä Keski-Uudellamaalla• Yhteistyötarpeiden kartoittaminen• Pääkäyttäjien seudulliset verkostot

Kolmen seudun tietohallinto-työryhmien tapaamisten tulos oli melko niukka ja arvailujen varassa. Yksittäisinä kokouksina niiden merkitys *sosiaalitoimen ja tietohallinnon seudullisen yhteistyön edistäjänä* oli luultavasti vähäinen. Tavoitteena tapaamisille oli yhteistyörakenteen selvittäminen ja keskustelu ajankohtaisista sosiaalitoimen tietohallintoa koskevista asioista. Tästä näkökulmasta tietoa vaihdettiin. Hankkeen työn kannalta yksittäiset tapaamiset kuitenkin helpottivat myöhemmin muuta työskentelyä. Hiiden ja Länsi-Uudenmaan sosiaalipäivystyksen tiedonhallinnan ratkaisu edellytti kontakteja tietohallinnon edustajiin molemmilla seuduilla. Keski-Uudellamaalla sosiaalipäivystys tuotti säännöllisempääkin yhteydenpitoa, jonka kynnystä alensi tuttuus, orastava verkosto. Ehkä osin tästä syystä Keski-Uudenmaan tietohallinnon edustajat olivat halukkaita lisäämään tiedonvaihtoa sosiaalitoimen kanssa ja toimivat aktiivisesti sosiaalialan henkilöstön atk-koulutuksen suunnittelun valmistelussa.

Sosiaalitoimen asiakastietojärjestelmien pääkäyttäjille järjestetyt tapaamiset olivat uusia seudullisen yhteistyön ja verkostoitumisen päänavauksia. Tapaamisissa pyrittiin kartoittamaan konkreettisen yhteistyön tarpeita, mutta keskustelut kollegojen kanssa saattoivat olla tärkein osa kokouksia. Hiiden seudulla ja Länsi-Uudellamaalla tämä työskentely jäi kertaluonteiseksi, sillä yhteistyölle ei katsottu tuolloin löytyvän sisältöä. Työn tulokseksi jäivät verkoston yhteystiedot. Pääkäyttäjienkin kohdalla työn tarkempi rajaus olisi parantanut konkreettisiin tuloksiin pääsemistä. Tapaamisissa olisi voinut olla mukana vain tietyn ohjelman tai sen osion pääkäyttäjät sekä itse käyttäjät, sosiaalitoimen työntekijät.

Keski-Uudellamaalla tapaamisille oli selvä tarve sekä tiedonvaihdon että yhteistyön määrittelyn näkökulmista. Hanke laittoi alulle verkoston lisäksi seudullisen atk-koulutusten suunnittelun ja tammikuussa 2008 asiasta pidetään palaveri tietohallinnon ja pääkäyttäjien kesken.

Sosiaalitoimen tiedonhallinnan strategiatyöhön tähtäävän osatavoitteen pitkään jatkunut muotoilu leimasi siihen liittyntä kehittämistyötä loppuun saakka. Kehittämistyön toimet jäivät melko yksittäisiksi interventioiksi, vaikka toki pieniä edistysaskeliakin saavutettiin. Kun tavoitteena oli sosiaalitoimen ja tietohallinnon seudullisen yhteistyön lisääminen, saavutusta ei voinut pitää kuin tyydyttävänä – hyötyjä hanke tuotti vain hetkellisesti ja paikallisesti. Ohjausryhmä-arvioinnissa eräänä syyinä tähän pidettiin useita intressitahoja ja tavoitteen laajuutta. Laajan toimijajoukon, yleisen tavoitteen ja tuloksellisuuden yhdistelmä osoittautui liian haastavaksi.

Kun tavoite on liian yleinen, ei sen toteuttamiselle löydy käytännön työmuotoa, yhteistyökumppaneita, vastuullisia henkilöitä tai sisältöjä. Hankkeen hakuvaiheessa tavoitteiden määrittely jätettiin tarkoituksella kehittämishankkeen alkuun, jolloin käytettävissä oli selvitys alueen tilanteesta. Tavoitteet haluttiin tarvelähtöisiksi, mutta samalla menetettiin mahdollisuus pohjustaa kehittämistyötä esimerkiksi työryhmien ja rakenteiden luomisella. Kehittämistyön tuloksina olivat silti uudet verkos-

tot. Hankkeen kolmannen osatavoitteen osalta niitä muodostui sekä vetäjälle että kuntien työntekijöille.

4.4.5 Kehittämistyön jatkuminen on osa hankkeen saavutuksia

Länsi- ja Keski-Uudenmaan sosiaalialan tiedonhallinnan kehittämisen eli Arkitieto biteiksi – hankkeen työn kohteina olivat lastensuojelutyö, sosiaalipäivystys sekä sosiaalitoimen ja tietohallinnon yhteistyön lisääminen. Selkeimmin jatkotyön tarvetta vaikutti olevan lastensuojelun ja tietohallinnon osatavoitteissa. Sosiaalipäivystyksen osalta jatkotyön näyttää olevan turvattu, sillä sekä Keski-Uudellamaalla että Hiiden ja Länsi-Uudenmaan päivystyksen kehittämishankkeet ja hankkeen tuotoksia tullaan käyttämään niissä hyväksi.

4.4.5.1 Lastensuojelun moniammatillisen yhteistyön kehittäminen

Arkitieto biteiksi–hankkeen kanssa samanaikaisesti aloitti toimintaansa Lastensuojelun vaikuttavuus ja talous –kehittämishanke eli työnimeltään Paljonko on paljon- hanke. Hankkeiden tavoitteet olivat melko erilaisia, mutta osaksi niistä löytyi toisiaan täydentäviä ja tukevia sisältöjä. POP – hankkeessa kehitetään lastensuojelun talouden ja toiminnan analyysityökalu sekä lisätään alan osaamista ja tiedonvaihtoa. Hankkeen toiminnan jatkuessa vuonna 2008 kehittämistyötä suunnataan *lastensuojelun työntekijöiden osaamisen ja työprosessin käytäntöjen* kehittämiseen.

POP- hankkeen työskentelyssä on suunniteltu hyödynnettävän Arkitieto biteiksi -hankkeessa saatuja kokemuksia ja luotuja työtapoja. Tavoitteena on saada dokumentointi tukemaan paremmin lastensuojelutyön vaikuttavuuden arviointia ja lisätä henkilöstön tietämystä vaikuttavuuden ja kirjaamisen merkityksestä. Arkitieto biteiksi –hankkeessa kootut dokumentoinnin ohjeistukset ja yhteenveto uuden lastensuojelulain vaikutuksesta toimii osana tämän kehittämistyön materiaalia.

Toinen jatkotyöskentelyn väylä tulee olemaan Lapsuuden hyvinvoinnin kehittämysyksikkö –hanke, joka toimii Länsi- ja Keski-Uudenmaan alueella vuoden 2009 loppuun saakka. Hankkeen tavoitteena on luoda edellytykset pysyväälle kehittämysyksikölle, jonka toiminnan lähtökohtana on ajatus lapsiperheiden palveluiden kokonaisvaltaisuudesta. Koska kehittämistyön sisällön peruskriteerinä hankkeessa on poikkihallinnollisuus, voi lastensuojelun osalta tulla kyseeseen esimerkiksi kunnallisiin moniammatillisiin työryhmiin liittyvä kehittämistyö. Arkitieto biteiksi –hankkeen keräämissä arvioinneissa nostettiin esille juuri tämä teema.

Kehittämysyksikkö-hankkeelle esiteltiin lastensuojelun prosessin ja dokumentoinnin kehittämistyön sisältöjä. Alustavasti sovittiin, että hanke pyrkii jatkamaan teeman käsittelyä esimerkiksi moniammatillisuutta koskevalla kehittämistyöllä. Arkitieto biteiksi hankkeen tuottamaa valmista materiaalia voidaan hyödyntää tässä työssä. Keinoina voivat olla esimerkiksi seudulliset työkokoukset, työyhteisökohtainen työskentely tai laajemmat alueelliset tapaamiset. Lastensuojelun prosessiin liittyvien poikkihallinnollisten toiminta- ja työkäytäntöjen sopiminen veisi osaltaan eteenpäin lasten hyvinvointiin tähtäävä kehittämistyötä. Konkreettinen sisältö ja sen mukainen työskentely palvelisi myös seutujen lastensuojelun työntekijöiden tarpeita monella tavalla.

4.4.5.2 Sosiaalialan henkilöstön atk-osaamisen kehittäminen Keski-Uudellamaalla

Keski-Uudenmaan sosiaalitoimen asiakastietojärjestelmien pääkäyttäjät ja edustajat kuntien tietohallinnosta kokoontuivat vuoden 2007 aikana kahdesti. Tapaamisten johtopäätöksenä oli, että tarpeellisin yhteistyön kohde on kuntien sosiaalitoimen henkilöstön atk- ja tiedonhallinnan osaamisen kehittäminen. Keski-Uudenmaan sosiaalitoimen asiakastietojärjestelmien tukihenkilöt eli pääkäyttäjät esittivät yhdessä Arkitieto biteiksi –hankkeen kanssa koulutukseen liittyvää yhteistyötä.

Puutteet atk-osaamisessa koskevat lähes koko sosiaalialan henkilöstöä. Kehittämistarpeina pääkäyttäjät pitivät: 1) yleisen atk-osaamisen lisäämistä (perustyöasemaohjelmat, sähköposti ja internet), 2) sosiaalihuollon vaatiman atk:n erityisosaamisen kehittämistä (järjestelmät, eri osiot, tilasto- ja raportointi) sekä 3) muina kehittämistarpein mm. perehdyttämiskouluttajien kouluttaminen omiin

työyhteisöihin. Keinoina esitettiin koulutustarpeiden kartoitusta ja sen perusteella tehtävää joko peruskoulutuksiin tai erityiskoulutuksiin pohjautuvaa osaamisen kehittämistä.

Koulutusyhteistyön suunnittelu jatkuu tammikuussa 2008, jolloin seudun tietohallinto-työryhmässä pohditaan yhdessä pääkäyttäjien kanssa ehdotusta. Keski-Uudellamaalla on ajankohtaisena kysymyksenä tietohallinnon seudullisen yhteistyön suunnittelu, jonka puitteissa on mahdollista keskustella myös osaamisen kehittämisestä.

5 LOPUKSI

Hankkeen loppuraportin tulee sisältää tiiviin toiminnan kuvauksen ja hankkeessa saavutettujen tulosten esittelyn, kuten Arkitieto biteiksi-hankkeen rahoittajan Uudenmaan liiton edustaja totesi asiasta kysyttäessä. Vaikka raportointi palvelee hallintoa ja hankkeiden valvontaa, on sillä toinenkin tehtävä: kertoa kehittämistyöstä ja levittää kokemuksia muiden tahojen hyödynnettäväksi. Tämä raportti laadittiin pyrkimyksenä täyttää nämä molemmat tehtävät.

Saavutusten objektiivinen arviointi on kehittämishankkeille ongelmallista. Jos arvioita pyydetään hankkeessa mukana olleilta henkilöiltä, on arvio väistämättä antajansa subjektiivinen näkemys ja kokemus. Hankkeen toimintaa voidaan arvioida koko kehittämistyön ajan, jolloin käytettävissä on arviointitietoa siitä, onko työskentely oikeanlaisista suhteissa tavoitteisiin, tai ovatko tavoitteet ylipäätään halutunlaisia. Kehittämistyön ohjausta varten kerättävät arvioinnit eivät kuitenkaan yksinään riitä kertomaan, onko tavoitteet saavutettu ja ennen kaikkea onko hanke tuottanut hyötyä, ollut siis tuloksellinen ja vaikuttava. Ainoa luotettava, joskin rajoittava keino, lienee lähtötilanteen ja lopputilanteen keskinäinen vertailu: mitä vaikutuksia kehittämistyö on saanut aikaan.

Arkitieto biteiksi –hankkeessa ei kerätty systemaattisesti aineistoa, jonka avulla olisi voitu puolueetomasti arvioida kehittämistyön saavutuksia esimerkiksi Hiiden seudun lastensuojelutyössä. Tuloksellisuutta voi silti välillisesti arvioida suhteessa asetettuihin tavoitteisiin: päästiinkö suunniteltuun tavoitteeseen. Arkitieto biteiksi-hankkeelle tavoitteita asetettiin rahoitushakemuksessa 2005 kaikkiaan kolme eri tyyppistä:

- *Paikantaa sosiaalialan tiedon hyödyntämisen kehittämisen kannalta keskeisimmät kysymykset*
- *Kehittää sosiaalitoimen dokumentointia ja tilastointia sosiaalisen raportoinnin ja seudullisen kehittämisen näkökulmasta*
- *Tuottaa informaatiota Sosiaalitaidon toiminta-alueen seutujen strategisten valintojen pohjaksi sosiaalihuollon tarpeiden ja erityispiirteiden näkökulmasta*

Hankkeen edellä lueteltuja kolmea päätavoitetta kohti kuljettiin käytännöllisten osatavoitteiden avulla. Lähtökohtana koko kehittämistyön konkretisoinnille oli *Sosiaalitoimen tiedonhallinta Länsi- ja Keski-Uudellamaalla* –selvitys. Siihen perustuen työlle asetettiin tavoitteet ja keinot, joilla tähdättiin *dokumentoinnin, tilastoinnin ja informaation tuottamisen* kehittämiseen Länsi- ja Keski-Uudellamaalla.

Sosiaalialan tiedonhallinta kattaa laajan kokonaisuuden, kuten johdannossa todettiin ja alueellisen kehittämisen tavoitteita olisi siten voinut olla hyvin monenlaisia. Raportissa pohdittiin myös tätä puolta. Olisivatko yleisemmät tavoitekokonaisuudet lopulta saavuttaneet laajemmat ja suuremmat osallistujatahot ja samalla edistäneet tehokkaammin *sosiaalialan tiedonhallintaa*? Arkitieto biteiksi-hankkeessa keskityttiin kuitenkin muutamaankin konkreettiseen teemaan, joiden kohdalla pyrittiin käytännön tuloksiin. Tässä saavutettiin monia onnistumisia, jos kohta kehittämistyö olisi voinut olla aktiivisempakin.

Arkitieto biteiksi-hanke tuki alueella aloittaneiden seudullisten sosiaalipäivystyksien kehittämistä sekä Hiiden ja Länsi-Uudenmaan lastensuojelutyötä. Hanke oli luomassa Keski-Uudenmaan päivystykselle yhtenäistä tiedon dokumentointia, tiedonhallinnan teknisiä ratkaisuja sekä asiakastyötä kuvaavaa seurantaraporttia. Hanke edisti lastensuojelun prosessin ja dokumentoinnin selkeyttämistä vetämällä työskentelyä erityisesti Karkkilan ja Siuntion, mutta myös muiden Hiiden ja Länsi-Uudenmaan seutujen kuntien kanssa. Pienimuotoisempaa työskentelyä oli sosiaalitoimen asiakastietojärjestelmien pääkäyttäjien kanssa. Sen tuloksena olivat orastavat yhteistyöverkostot ja sosiaalialan henkilöstön atk-koulutusyhteistyön suunnittelu Keski-Uudellamaalla.

LIITTEET

Hankkeen tuotokset

Julkaistut

Heino Petteri & Perkiö Johanna 2005. Sosiaalitoimen tiedonhallinta Länsi- ja Keski-Uudellamaalla. Selvitys Arkitieto biteiksi-hankkeeseen. Sosiaalitaito (osoitteessa: www.sosiaalitaito.fi/hankkeet_biteiksi.asp)

Yhteenvetoa uuden lastensuojelulain vaikutuksista lastensuojelutyöhön. Hiiden seutu ja Länsi-Uusimaa. Osoitteessa: www.sosiaalitaito.fi/hankkeet_biteiksi.asp

Sosiaalipäivystyksen dokumentoinnin ohjeet. Osoitteessa: www.sosiaalitaito.fi/hankkeet_biteiksi.asp

Sosiaalipäivystyksen tapahtumalomake. Osoitteessa: www.sosiaalitaito.fi/hankkeet_biteiksi.asp

Lastensuojelun dokumentoinnin ohje. Osoitteessa: www.sosiaalitaito.fi/hankkeet_biteiksi.asp

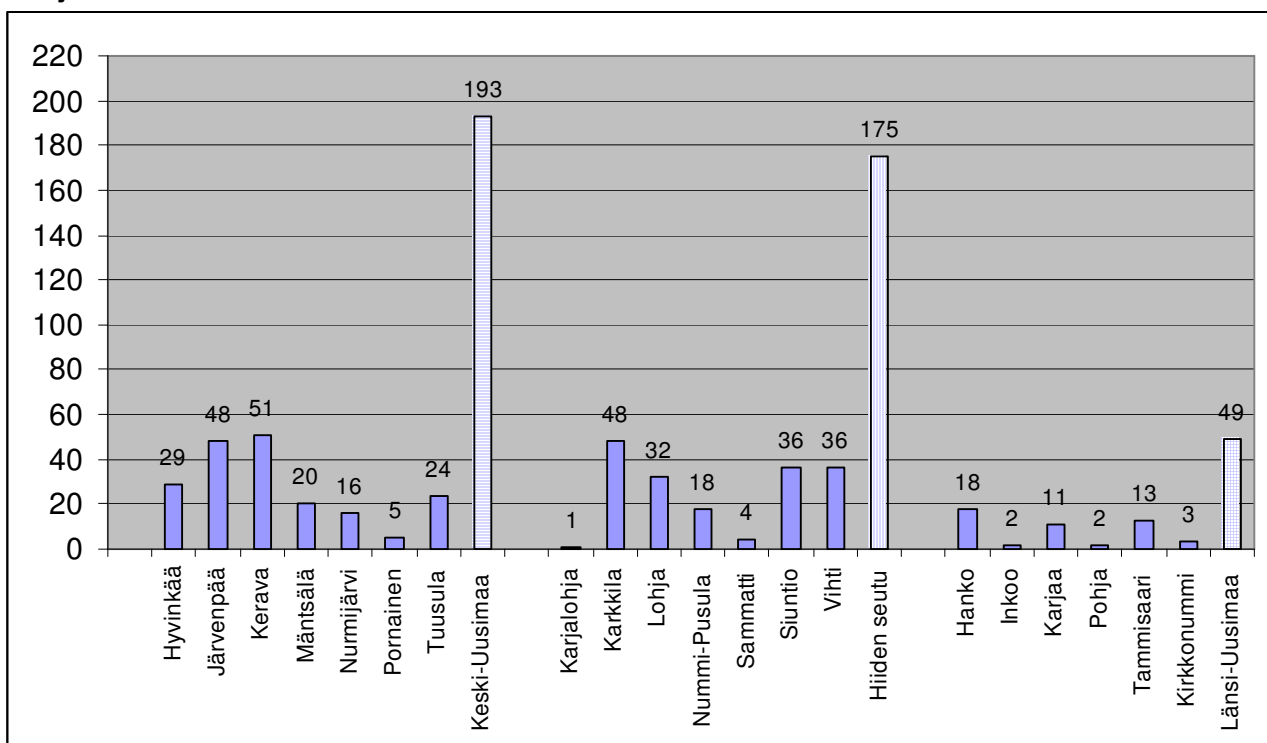
Raportti Keski-Uudenmaan sosiaalipäivystystyöstä. Osoitteessa: www.sosiaalitaito.fi/hankkeet_biteiksi.asp

Julkaisemattomat

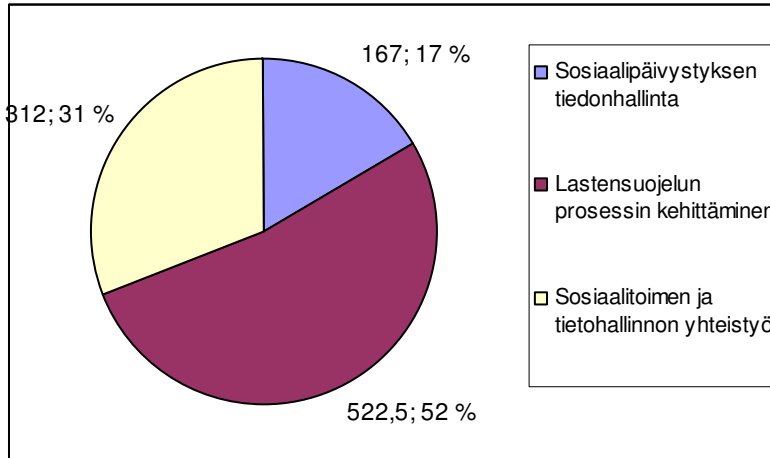
Ratkaisuja sosiaalihuollon seudulliseen tiedonhallintaan. Hiiden ja Länsi-Uudenmaan sosiaalipäivystys.

Kuviot

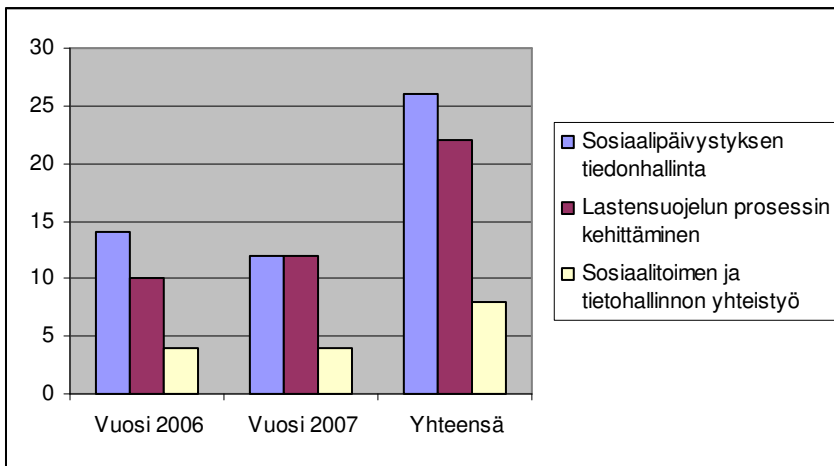
Kuvio 11. Hankkeen järjestämiin työkokouksiin ja tapaamisiin osallistuneet henkilöt, kunnittain ja seuduittain

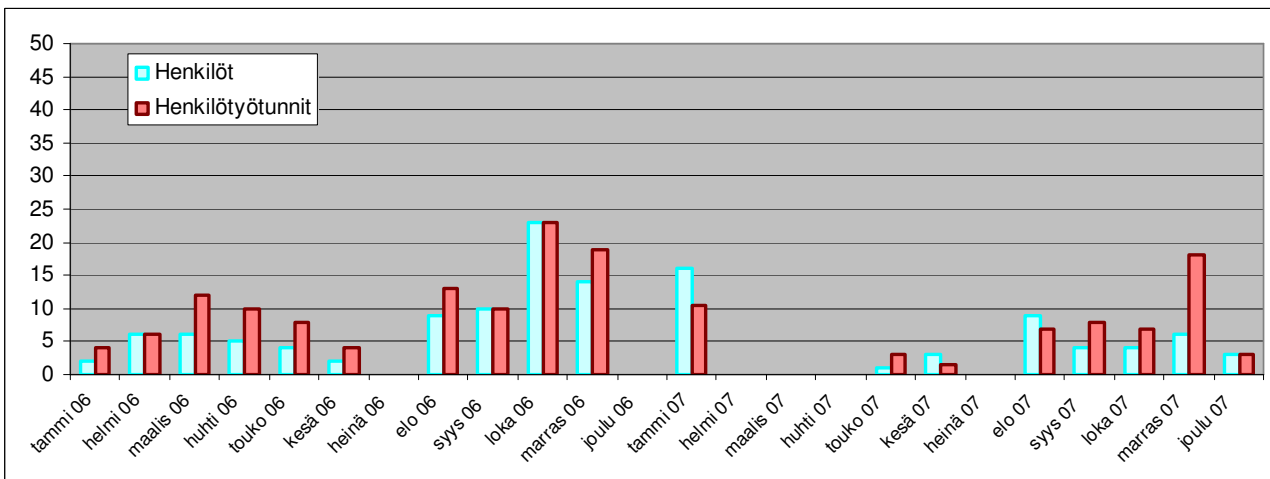
Kuvio 12. Kuntatyöntekijöiden hankkeeseen tekemät henkilötyötunnit osatavoitteittain

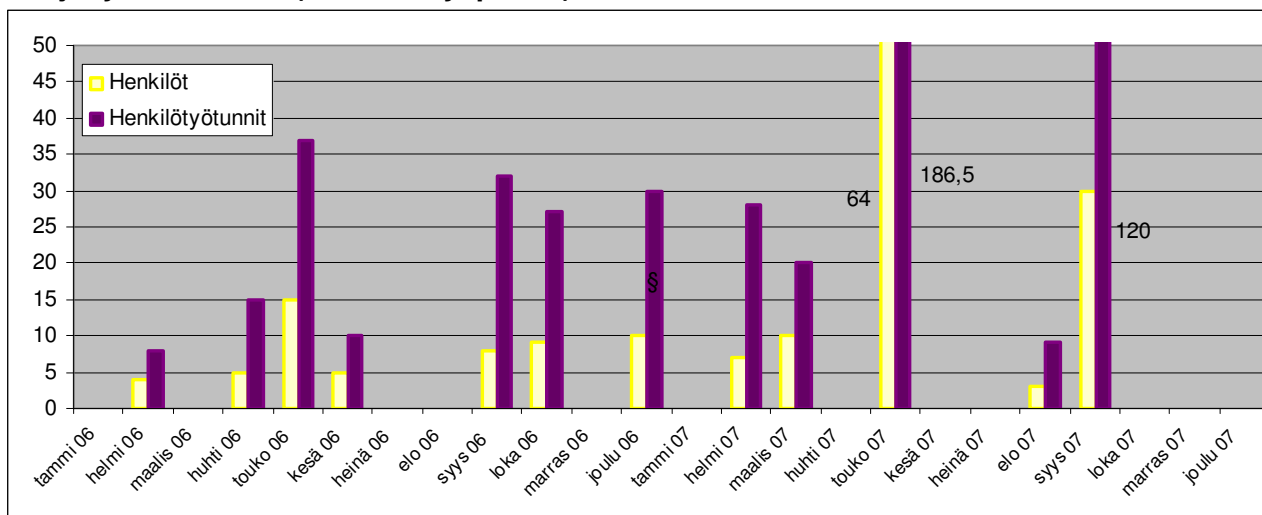
Kuvio 13. Hankkeen järjestämät työkokoukset ja tapaamiset, osatavoitteittain

Kuvio 14. Sosiaalipäivystyksen osavoite, toteutuneet kuntatyöntekijöiden tapaamiset henkilöittäin ja työtunneittain (ns. kuntatyöpanos)

Kuvio 15. Lastensuojelun osatavoite, toteutuneet kuntatyöntekijöiden tapaamiset henkilöittäin ja työtunneittain (ns. kuntatyöpanos)

Kuvio 16. Tietohallinnon osatavoite, toteutuneet kuntatyöntekijöiden tapaamiset henkilöittäin ja työtunneittain (ns. kuntatyöpanos)

